

MESTNA OBČINA
NOVA GORICA

Vsebina

Nagovor župana	5
1 Strategija na kratko	6
2 Zakaj strategija	8
3 Pot do strategije	9
4 Razvojni položaj in ključni izzivi mestne občine	9
4.1 Demografska odpornost in privabljanje aktivnega prebivalstva	10
4.2 Kritična masa in vloga regijskega ter čezmejnega središča	10
4.3 Mesto in podeželje kot povezan razvojni prostor	11
4.4 Regionalna konkurenčnost in centralizacija	11
4.5 Prehod v novo razvojno ekonomijo	11
4.6 Od simbolne čezmejnosti k funkcionalnemu brezmejnemu prostoru	12
4.7 Zaupanje, usklajenost in izvedbena sposobnost	12
4.8 Občinske finance	12
5 Vizija razvoja Mestne občine Nova Gorica do leta 2045	13
6 Horizontalni načeli razvoja	14
7 Razvojni stebri in strateški cilji	16
7.1 A - AMBICIOZNO GOSPODARSTVO	17
7.2 B - VKLJUČUJOČA DRUŽBA	19
7.3 C - MESTO PRILOŽNOSTI	20
7.4 D – VITALNO PODEŽELJE	22
7.5 E – GORIŠKA EVROREGIJA	24
8 Strateški projekti in programski sklopi	26
9 Od strategije do izvedbe	28
10 Spremljanje napredka	29
11 Skupni razvojni dogovor do leta 2045	30
PRILOGE	31
Priloga 1: Pregled investicijskih izdatkov v letih 2020 – 2025	31
Priloga 2: Podrobnejša opredelitev strateških kazalnikov	33
Priloga 3: Pregled strateških dokumentov in strokovnih podlag	42
1 Strateške usmeritve države	42
2 Obstoječe sektorske strategije Mestne občine Nova Gorica	44
3 Strokovne podlage za novo generacijo prostorskih aktov	48

Kratice in ključni pojmi

KRATICA/POJEM	POJASNILO
MONG	Mestna občina Nova Gorica
GO! 2025	Ime in znamka čezmejnega programa Evropske prestolnice kulture 2025 Nova Gorica–Gorica. Program in njegovo sporočilo Go Borderless / Gremo brezmejno predstavljata pomembno izhodišče za nadaljnje čezmejno povezovanje in razvojno usmeritev Živimo brezmejno.
EPK 2025	Evropska prestolnica kulture 2025 – naziv evropske pobude, v okviru katere je Nova Gorica skupaj z Gorico izvedla čezmejno zasnovan kulturni program.
EZTS GO	Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje - Čezmejna institucija, ki povezuje občine Novo Gorico, Gorico in Šempeter - Vrtojbo ter omogoča pripravo in izvajanje skupnih čezmejnih projektov in aktivnosti.
Čezmejno somestje	Funkcionalno povezan urbani prostor Nove Gorice, Gorice in Šempetra pri Gorici, v katerem se prebivalci, storitve, gospodarstvo, izobraževanje, kultura, mobilnost in druge mestne funkcije vse bolj povezujejo in dopolnjujejo prek državne meje.
Goriška evroregija	Širši čezmejni goriški prostor, ki zajema Severno Primorsko (Goriško) razvojno regijo na slovenski strani in primerljivo območje (Goriška provinca) na italijanski strani meje in ga strategija obravnava kot območje skupnih razvojnih priložnosti, povezovanja storitev, gospodarstva, infrastrukture, znanja in kakovosti bivanja.
Brezmejnost	V strategiji brezmejnost ne pomeni le odpravljanja državne ali občinske meje kot ovire. Pomeni način razvoja, ki temelji na povezovanju mesta in podeželja, Nove Gorice in Gorice ter ostalih občin, institucij, ljudi, znanja, gospodarstva, kulture znotraj evropskega prostora.
Kritična masa	Zadostno število prebivalcev, uporabnikov, podjetij, institucij ali drugih dejavnosti, ki omogoča razvoj in dolgoročno vzdržnost zahtevnejših storitev, infrastrukture in razvojnih funkcij.
Razvojni steber	Eno od petih glavnih področij, skozi katera strategija usmerja dolgoročni razvoj Mestne občine Nova Gorica.

KRATICA/POJEM	POJASNILO
Strateški cilj	Željeno dolgoročno stanje oziroma razvojna sprememba, ki jo želi občina skupaj s partnerji doseči do leta 2045.
Strateški kazalnik	Merilo, s katerim se spremlja, ali se razvoj občine oz. posameznega razvojnega stebra dolgoročno premika v smeri zastavljenih ciljev.
Strateški projekt	Projekt večjega razvojnega pomena, ki neposredno prispeva k enemu ali več strateškim ciljem ter ima pomemben vpliv na prihodnji razvoj občine ali širšega prostora.
Programski sklop	Povezana skupina aktivnosti, ukrepov ali manjših projektov, ki skupaj prispevajo k doseganju posameznega strateškega cilja.
Akcijski načrt	Izvedbeni dokument strategije, ki za določeno obdobje podrobneje opredeli prednostne aktivnosti in projekte, njihove nosilce, časovni okvir ter po potrebi finančne vire.
Širše mestno območje	Funkcionalno povezano gravitacijsko območje enega ali več središč, znotraj katerega potekajo vsakodnevne selitve prebivalstva (na primer zaradi dela ali oskrbnih dejavnosti), kar povzroča obsežne prometne tokove. Opredeljeno v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije.
Čezmejno urbano območje	Funkcionalno povezano gravitacijsko območje Nove Gorice, Šempetra pri Gorici in Gorice.
Središče	Urbano naselje, v katerem so delovna mesta, storitve splošnega pomena, stanovanja in druge storitve (na primer trgovina) ter druge dejavnosti (na primer kulturne ustanove), ki oskrbujejo prebivalce v naselju in na njegovem vplivnem oziroma gravitacijskem območju.
Somestje	Skupina medsebojno povezanih mest in/ali drugih naselij, v katerih se dejavnosti razporejajo po načelu dopolnjevanja funkcij. Z medsebojnim povezovanjem in razmeščanjem funkcij naselja krepijo svoje vloge v urbanem sistemu.
Subregijski	Nanaša se na funkcionalno in razvojno povezano območje znotraj razvojne regije, ki obsega več občin oziroma naselij s skupnimi geografskimi, gospodarskimi, prometnimi, storitvenimi ali drugimi razvojnimi značilnostmi. Subregijska raven predstavlja vmesno raven med občinsko in regijsko ravno, vendar ni samostojna upravna ali zakonsko določena teritorialna enota.
SPRS 2050	Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050

KRATICA/POJEM	POJASNILO
Čezmejno širše mestno območje	Funkcionalno povezano, gravitacijsko območje Gorice in Nove Gorice. Presega trenutno opredeljene meje delovanja EZTS.
Horizontalno načelo	Skupno merilo za pripravo in presojo projektov, programskih sklopov ter pomembnejših razvojnih odločitev, ki se uporablja pri vseh razvojnih stebrih.
Novi evropski Bauhaus	Evropski razvojni pristop, ki povezuje okoljsko trajnostnost, vključevanje ter kakovost prostora, rešitve in uporabniške izkušnje.

Nagovor župana

Spoštovane občanke in občani, spoštovani partnerji razvoja,

pred nami je Strategija razvoja Mestne občine Nova Gorica do leta 2045 – dokument, s katerim skupaj oblikujemo vizijo skupnosti, v kateri želimo živeti, ustvarjati in razvijati prihodnje generacije.

Nova Gorica je mlado mesto z drzno zgodovino. Nastala je kot simbol novega začetka, danes pa ima priložnost postati zgled sodobnega evropskega mesta, ki svojo prihodnost gradi na znanju, sodelovanju, odprtosti in kakovosti življenja. Izkušnja Evropske prestolnice kulture 2025 nam je pokazala, da največje razvojne preboje dosegamo takrat, ko presežemo meje – geografske, institucionalne in miselne. Zato je vodilo Živimo brezmejno mnogo več kot slogan. Je razvojna usmeritev, ki nas spodbuja k povezovanju ljudi, idej, institucij in prostora.

Strategija razvoja Mestne občine Nova Gorica do leta 2045 predstavlja skupni razvojni dogovor. Ne prinaša seznama posameznih želja ali kratkoročnih projektov, temveč postavlja jasen okvir za premišljene odločitve, dolgoročna partnerstva in usklajeno izvajanje razvojnih politik. Temelji na prepričanju, da lahko največ dosežemo z medsebojnim sodelovanjem – med mestom in podeželjem, gospodarstvom in znanjem, kulturo in turizmom, lokalnim okoljem ter evropskim prostorom.

Vizija, ki nas vodi, je jasna: Mestna občina Nova Gorica zagotavlja zdravo in privlačno življenjsko okolje, je brezmejno, evropsko, univerzitetno središče z ambicioznim gospodarstvom. To je vizija občine, ki zna izkoristiti svoje razvojne prednosti, krepiti kakovost bivanja, spodbuja ustvarjalnost in podjetnost ter odpira priložnosti za vse generacije.

Pet razvojnih stebrov strategije – ambiciozno gospodarstvo, vključujoča družba, mesto priložnosti, vitalno podeželje in goriška evroregija – skupaj tvorijo celovito razvojno zgodbo naše občine. Stebri predstavljajo vsebinski okvir za trajnosten razvoj, večjo odpornost prostora in višjo kakovost življenja v prihodnjih desetletjih.

Pri uresničevanju te vizije bodo odločilni tudi ključni razvojni projekti. Od vzpostavitve vozlišča znanja v Solkanu, razvoja univerzitetnega središča in prestrukturiranja PC Kromberk do čezmejnega prometnega vozlišča, razvoja območja reke Soče, novih stanovanjskih območij ter krepitve lokalnih središč. Pri njihovi izvedbi ne bomo čakali do l. 2045. Vsi ti projekti so pomembni kot investicije, hkrati pa prinašajo nove priložnosti, večjo povezanost prostora in skupnosti in s tem uresničujejo naše dolgoročne cilje.

Uspeh strategije ne bo odvisen le od občinske uprave ali posameznih institucij. Njeno uresničevanje bo mogoče le ob aktivnem sodelovanju občanek in občanov, gospodarstva, javnih zavodov, nevladnih organizacij, izobraževalnih ustanov ter številnih razvojnih partnerjev doma in v tujini. Prav zato je ta strategija predvsem **povabilo k skupnemu ustvarjanju prihodnosti**.

Pred nami je obdobje pomembnih odločitev. Prepričani smo, da ima Mestna občina Nova Gorica vse pogoje, da do leta 2045 postane ena najbolj kakovostnih in prepoznavnih evropskih občin za življenje, delo, ustvarjanje in sodelovanje. Strategija, ki je pred vami, je naš skupni kompas na tej poti.

1 Strategija na kratko

Strategija razvoja Mestne občine Nova Gorica do leta 2045 je krovni razvojni dokument občine. Povezuje ključne razvojne izzive, obstoječe sektorske usmeritve, pobude deležnikov in prihodnje projekte v skupno razvojno smer. Njena naloga ni pripraviti seznam posameznih želja ali investicij, temveč določiti jasen okvir za dolgoročne odločitve, partnerstva in izvajanje razvojnih projektov.

Strategijo usmerja vizija, ki se glasi:

Mestna občina Nova Gorica zagotavlja zdravo in privlačno življenjsko okolje, je brezmejno, evropsko, univerzitetno središče, z ambicioznim gospodarstvom.

Slogan

Živimo brezmejno

pa je izraz razvojne države, s katero želi Mestna občina Nova Gorica uresničevati svojo vizijo do leta 2045. Nadgrajuje izkušnjo Evropske prestolnice kulture 2025 (GO! 2025) in sporočilo Go Borderless / Gremo brezmejno prenaša v dolgoročni razvojni pristop občine. Brezmejnost v okviru te strategije pomeni sposobnost povezovanja: med Novo Gorico in sosednjo Gorico ter ostalimi občinami, mestom in podeželjem, občino in regijo, znanjem in gospodarstvom, kulturo in turizmom ter lokalnim in evropskim prostorom.

Strategija temelji na petih razvojnih stebrih:

Ambiciozno gospodarstvo (A) usmerja Novo Gorico v razvoj znanja, talentov, inovativnosti, podjetništva, obrti, malih in srednjih podjetij, turizma ter gospodarskega okolja z višjo dodano vrednostjo.

Vključujoča družba (B) postavlja v ospredje kakovost bivanja, dostopnost storitev, stanovanjske rešitve, medgeneracijsko povezanost, varnost, zdravje, kulturo, šport in vključevanje različnih skupin prebivalcev.

Mesto priložnosti (C) obravnava Novo Gorico kot zeleno, zdravo, kakovostno in prepoznavno urbano središče, ki razvija javni prostor, trajnostno mobilnost, ključne mestne funkcije ter privlačno okolje za življenje, delo, študij in prosti čas.

Vitalno podeželje (D) poudarja pomen poseljenega, aktivnega in razvojno vključenega podeželja, kjer se prepletajo kakovost bivanja, kmetijstvo, lokalna samooskrba, naravna in kulturna dediščina, turizem, rekreacija in nove oblike dela.

Goriška evroregija (E) opredeljuje Novo Gorico kot del širšega čezmejnega prostora, kjer se razvojne priložnosti oblikujejo s skupnim načrtovanjem, povezano mobilnostjo, usklajenimi storitvami, odpravljanjem administrativnih ovir in večjo mednarodno prepoznavnostjo.

V okviru teh stebrov strategija določa dvanajst strateških ciljev. Cilji so oblikovani tako, da presegajo zgolj ozko gledano področje občinskih pristojnosti. Opredeljujejo vsebine, ki so medsebojno odvisne in postavljajo temelj za dolgoročni razvoj. Izvajanje strategije temelji na oblikovanju partnerstev, strateških projektih, ambicioznih programskih sklopih, akcijskih načrtih in preudarnih proračunskih odločitvah.

Strategija razvoja MONG 2045 je skupni razvojni dogovor o prihodnosti občine. Njena naloga je, da pomaga usmerjati razvojne odločitve, povezovati ključne akterje in pretvarjati prednosti Mestne občine Nova Gorica v dolgoročne razvojne rezultate.

KLJUČNI RAZVOJNI PROJEKTI

1. Vozlišče znanja v Solkanu – najpomembnejši strukturni projekt;
2. Revitalizacija in prestrukturiranje poslovne cone Kromberk zahod – razrešitev desetletja trajajoče stihije
3. Čezmejno prometno vozlišče - od simbolične k funkcionalni brezmejnosti (s skrbjo za lokalne prebivalce)
4. Fakultetni center UNG – osrednji projekt univerzitetnega mesta
5. Aktivacija stavbnih zemljišč za stanovanjsko gradnjo – podporni projekt, ki omogoča realizacijo ostalih (Majske poljane, Rezidenca ob Kornu, OPPN ob gasilskem domu, Ščedne, podeželje)
6. Čezmejni razvoj območja reke Soče: Soča-Isonzo II – vodilni projekt identitete prostora
7. Program revitalizacije lokalnih središč - projekt teritorialne kohezije občine

2 Zakaj strategija

Mestna občina Nova Gorica potrebuje skupen razvojni okvir, ki bo povezal ključne odločitve, projekte in partnerstva v daljšem časovnem obdobju. Celovitega strateškega razvojnega dokumenta v zadnjih dveh desetletjih MONG ni izdelala. Občina ima danes številne sektorske dokumente, razvojne pobude, projektne usmeritve in strokovne podlage. Obstoječe sektorske strategije so večinoma kratkoročne (5 let). V strateških dokumentih je pogosto spregledan ekonomsko-gospodarski položaj občine ter položaj podeželskega dela občine v odnosu do mesta. Strategija razvoja MONG 2045 zato vzpostavlja krovni okvir, ki povezuje različna področja občinskega delovanja v skupno vizijo razvoja mesta, podeželja in regijskega središča z vplivom na Goriško širše mestno območje in širši čezmejni prostor.

Obdobje do leta 2045 zahteva dolgoročen pogled, ker se lahko ključni razvojni izzivi občine rešujejo z dolgoročnimi povezanimi ukrepi, ki presegajo eno mandatno obdobje. Demografske spremembe, stanovanjska politika, razvoj gospodarstva, krepitev univerzitetnega in raziskovalnega okolja, prometna povezanost, čezmejno upravljanje, razvoj podeželja, podnebna odpornost in kakovost javnih storitev zahtevajo vztrajnost, usklajenost in postopno izvajanje skozi daljše časovno obdobje.

Strategija je potrebna tudi zato, ker je Nova Gorica poleg občinskega središča tudi regijsko središče in hkrati tudi del čezmejnega središča z oblikovanim čezmejnimi širšim mestnim območjem. Kot mestna občina, regijsko središče in del čezmejnega somestja mora oblikovati razvojne odgovore, ki presegajo posamezne sektorje in ozko lokalne interese. Njena prihodnja konkurenčnost bo odvisna od sposobnosti povezovanja: z državo, sosednjimi občinami, Gorico, regijskimi institucijami, gospodarstvom, univerzo, javnimi zavodi, krajevnimi skupnostmi in civilno družbo.

Izkušnja Evropske prestolnice kulture 2025 je pokazala, da lahko Nova Gorica s čezmejnimi sodelovanjem, ustvarjalnostjo in jasno razvojno ambicijo oblikuje razvojne projekte evropskega pomena. Vendar mora ta izkušnja postati več kot enkratni dogodek. Postati mora razvojni model: način, kako občina razmišlja, načrtuje in izvaja skupne projekte v prostoru, ki je po svoji naravi brezmejen.

Prav zato strategija pomeni skupni razvojni dogovor. Določa smer, v katero želi občina voditi svoj razvoj, in ustvarja podlago za umeščanje projektov, pripravo akcijskih načrtov, usklajevanje proračunskih odločitev, povezovanje partnerjev ter spremljanje napredka. Njena vrednost bo v tem, da bo omogočila bolj zbrane, premišljene in dosledne razvojne odločitve.

3 Pot do strategije

Strategija razvoja MONG 2045 je nastajala kot strokovno voden in participativen proces. Izhajala je iz pregleda obstoječih sektorskih strategij, strokovnih podlag, občinskih razvojnih usmeritev in že evidentiranih ukrepov (Priloga 3). Hkrati pa je bila nadgrajena z razpravami s številnimi deležniki. Namen procesa je bil oblikovati skupen strateški okvir za dolgoročni razvoj mesta in podeželja ter za krepitev vloge Nove Gorice kot regijskega in čezmejnega središča v Goriškem širšem mestnem območju in širšem čezmejnem prostoru.

Proces je bil zasnovan postopno. Začel se je z oblikovanjem razvojne vizije in prepoznavanjem ključnih vsebinskih področij, nato pa se je nadaljeval s pregledom sektorskih strategij in obstoječih ciljev in ukrepov. Na tej podlagi so bili oblikovani prvi krovni cilji in nabor možnih ukrepov, ki so bili v nadaljevanju preverjeni, dopolnjeni in preoblikovani skozi delavnice ter posvete z različnimi skupinami deležnikov.

Posebna vrednost procesa je bila v tem, da so se številne razvojne teme pokazale kot izrazito povezane. Stanovanjska politika, mobilnost, dostopnost storitev, znanje, gospodarstvo, turizem, kultura in urejanje prostora se niso odpirali kot ločena sektorska vprašanja, temveč kot medsebojno odvisni razvojni pogoji. To je potrdilo potrebo po strategiji, ki presega ozko sektorsko obravnavo in razvoj občine obravnava kot povezan sistem.

V pripravo strategije je bil vključen širok nabor deležnikov. Poleg intenzivnega sodelovanja občinske uprave so v procesu sodelovali predstavniki krajevnih skupnosti, javnih zavodov, gospodarstva, različnih strokovnih skupin, družbenih dejavnosti in mestnega sveta. Skupaj je bilo izvedenih 19 tematskih srečanj, na katera je bilo vabljenih 233 predstavnikov, zabeleženih pa je bilo 179 udeležb. Tudi v času tematskih srečanj z različnimi deležniki so potekali dodatni posveti znotraj občinske uprave in njenih služb. Razprave so jasno pokazale, da so ključna razvojna vprašanja medsebojno povezana. Takšen obseg procesa pa je omogočil, da so bili razvojni cilji preverjeni z različnih vidikov in da strategija odraža širše razumevanje potreb mesta, podeželja in čezmejnega prostora.

Pri oblikovanju strateškega okvira je bilo na tematskih srečanjih uporabljeno tudi točkovanje ciljev. Točkovanje je bilo uporabljeno kot podlaga za presojo prioritet. Pri nadaljnjem oblikovanju ciljev pa so bile upoštevane tudi vsebinske povezave, ponavljajoče se teme, razvojni učinek posameznih predlogov ter možnost združevanja sorodnih ukrepov v bolj pregledne strateške cilje.

Rezultat procesa je prehod od širokega nabora pobud, ciljev in ukrepov k bolj zgoščenemu strateškemu okviru. Strategija posamezne predloge povzema z različno stopnjo podrobnosti in jih hkrati umešča v jasno strukturo vizije, razvojnih stebrov, ciljev, razvojnih usmeritev, strateških projektov in kazalnikov. Posamezne ključne projekte je tako mogoče ovrednotiti glede na njihov prispevek k strateškim ciljem, način uresničevanja obeh horizontalnih načel, možne nosilce, časovni okvir izvedbe ter podporo viziji MONG 2045.

4 Razvojni položaj in ključni izzivi mestne občine

Mestna občina Nova Gorica vstopa v obdobje do leta 2045 kot prostor z izrazitimi razvojnimi prednostmi in z jasno prepoznanimi strukturnimi izzivi. Mestna občina Nova Gorica ima status mestne občine, Nova Gorica pa vlogo regijskega in čezmejnega središča ter skupaj s Šempetrom pri Gorici in Gorico tvori

čezmejno urbano območje. Občinski prostor zaznamuje bogata naravna, kulturna, gospodarska in družbena raznolikost. Hkrati se sooča z demografskimi spremembami, vprašanjem razvojne konkurenčnosti, iskanjem ravnotežja med mestom in podeželjem, spremembami v gospodarski strukturi, izzivi čezmejne upravljanja ter potrebo po večji usklajenosti delovanja javnih sistemov.

Namen tega poglavja je strnjeno opredeliti tista razvojna vprašanja, ki najbolj vplivajo na izbiro vizije, stebrov, ciljev in prihodnjih projektov. Izzivi so zato predstavljeni kot strateška izhodišča za oblikovanje razvojnega dogovora Mestne občine Nova Gorica do leta 2045.

4.1 Demografska odpornost in privabljanje aktivnega prebivalstva

Eden ključnih dolgoročnih izzivov občine in regije so demografske spremembe. Projekcije in razvojni trendi kažejo na tveganje postopnega zmanjševanja števila prebivalcev, staranja prebivalstva ter pomanjkanja delovno aktivnih oseb. Ti procesi niso značilni samo za Novo Gorico ali Goriško, temveč so del širših slovenskih in evropskih trendov. Največji učinek imajo v prostoru z razpršeno poselitvijo, izrazitim podeželskim zaledjem in omejeno kritično maso prebivalstva. V izdelani demografski študiji je kot pomembno tveganje izpostavljena možnost zmanjšanja števila prebivalcev v regiji do približno 5 % v 20-letnem obdobju, pri čemer so negativni trendi izrazitejši v višje ležečih in redkeje poseljenih delih kot v ravninskih oziroma dolinskih območjih.

Demografska odpornost temelji na stabilnem številu prebivalcev ter sposobnosti prostora, da ljudi privablja, razvija njihove potenciale in ustvarja pogoje za njihovo dolgoročno bivanje. Za prihodnji razvoj bodo ključni dostopna stanovanja, kakovostna delovna mesta, izobraževalne in raziskovalne priložnosti, kakovostne javne storitve, varno in zdravo življenjsko okolje ter občutek pripadnosti skupnosti. Mestna občina Nova Gorica mora zato demografski izziv razumeti širše, in sicer kot vprašanje kakovosti bivanja, gospodarske vitalnosti, stanovanjskih možnosti, dostopnosti storitev in privlačnosti prostora za mlade, družine, strokovnjake, ustvarjalce in nove prebivalce.

4.2 Kritična masa in vloga regijskega ter čezmejnega središča

Mestna občina Nova Gorica ima zaradi opredelitve središča Nova Gorica v državnem omrežju naselij bistveno širšo razvojno vlogo, kot jo določajo njene administrativne meje. Nova Gorica je glede na hierarhijo naselij v SPRS 2050 središče druge ravni, regijsko in čezmejno središče ter s tem del nosilne urbane aglomeracije Goriškega širšega mestnega območja. Skupaj s Šempetrom pri Gorici in Gorico tvori čezmejno urbano območje, zato razvoj občine pomembno vpliva na Severno Primorsko (Goriško) razvojno regijo in širši čezmejni prostor. Takšna vloga občini nalaga posebno razvojno odgovornost in ji odpira pomembne priložnosti za povezovanje, usklajevanje ter krepitev funkcij regionalnega in mednarodnega pomena.

Vprašanje kritične mase je za Novo Gorico eno osrednjih strateških vprašanj. Posamezna občina sama ne more vedno zagotoviti obsega prebivalstva, storitev, institucij, kadrov in investicij, ki jih zahteva sodoben mestni razvoj. V povezavi s sosednjimi občinami in čezmejnimi prostorom lahko Nova Gorica oblikuje bistveno močnejši razvojni okvir. Prav zato bo strategija presegla ozko občinsko logiko in Novo Gorico opredelila kot povezovalno središče širšega funkcionalnega prostora.

Mesto Nova Gorica ima, upošteva meje naselja, približno 13.000 prebivalcev, in je po velikosti 13. mesto v Sloveniji. Naselje Nova Gorica skupaj z naselji Solkan, Kromberk, Pristava, Ajševica, Rožna Dolina, Loke in Stara Gora predstavlja skupno urbano območje z 20.000 prebivalci. Upošteva

čezmejno urbano območje Nove Gorice, Gorice in Šempetra pri Gorici s sosodnjimi naselji, presega 60.000 prebivalcev, kar takšen prostor po velikosti umešča med največja urbana območja v Sloveniji.

4.3 Mesto in podeželje kot povezan razvojni prostor

MONG je prostorsko zelo raznolika občina. Po površini je 10. največja občina v Sloveniji, med mestnimi občinami pa je po površini na 3. mestu. Sestavljajo jo središče Nova Gorica, podeželski del Vipavske doline ter obsežnejša, redkeje poseljena območja Trnovsko-Banjške planote. To dodatno poudarja prostorsko raznolikost in zahtevnost uravnoteženega razvoja občine. Raznolikost je ena od pomembnih kakovosti občine, vendar hkrati odpira vprašanje notranje povezanosti, enakomerne dostopnosti storitev in občutka skupne razvojne pripadnosti.

Razkorak med mestom in podeželjem predstavlja izziv pri oblikovanju bolj povezanega razvojnega modela. Podeželje ni zgolj zaledje mesta, temveč je prostor bivanja, kmetijstva, lokalne samooskrbe, naravne in kulturne dediščine, turizma, rekreacije, skupnostnega življenja in novih oblik dela. Mesto zagotavlja storitve, institucije, delovna mesta, izobraževanje in širšo prepoznavnost. Ključno vprašanje strategije je, kako med mestom in podeželjem vzpostaviti razvojno razmerje, ki bo obema prostoroma prinašalo koristi.

4.4 Regionalna konkurenčnost in centralizacija

Razvojno problematiko MONG je dobro razumeti tudi v širšem državnem okviru, kjer se razvoj vse bolj koncentrira v osrednjeslovenskem prostoru. Ta izstopa po gospodarski aktivnosti, produktivnosti, izobrazbeni strukturi prebivalstva, koncentraciji delovnih mest ter raziskovalno-inovacijskih dejavnostih. Medtem ko večina drugih regij relativno izgublja položaj glede na osrednjo Slovenijo.

Ob tem je pomembno tudi vprašanje notranje regijske povezanosti Severno Primorske (Goriške) razvojne regije. Subregijska središča imajo lastne razvojne interese, prometne povezave in institucionalne usmeritve, ki med seboj niso vedno usklajene. Tekmovalnost med območji je lahko razvojno spodbudna, vendar ne sme nadomestiti skupnega regijskega interesa. Nova Gorica bo zato vlogo regijskega središča uresničevala aktivno, s povezovanjem z drugimi občinami, institucijami, gospodarstvom in drugimi partnerji pri skupnih razvojnih vprašanjih ter z oblikovanjem projektov, pri katerih lahko širši goriški prostor nastopa enotneje in močneje do države in čezmejnih partnerjev.

4.5 Prehod v novo razvojno ekonomijo

Gospodarska struktura Nove Gorice se je v zadnjih desetletjih pomembno spreminjala. Po obdobju prehoda iz industrijsko-proizvodnega okolja v storitveno gospodarstvo, močno zaznamovano z igralništvom, se občina danes ponovno sooča z vprašanjem prihodnje gospodarske identitete. Fizično igralništvo izgublja del nekdanjega prostorskega in zaposlitvenega pomena, hkrati pa se odpirajo nove priložnosti na področju visokih tehnologij, digitalnih vsebin, IKT, umetne inteligence, raziskav, inovacij, podjetništva, turizma, kulture, obrti in napredne proizvodnje.

Ob tem se po daljšem obdobju omejenega vlaganja v komunalno opremljanje poslovnih in obrtnih območij ponovno odpira vprašanje prostorskih pogojev za gospodarski razvoj. Ključni izziv je oblikovanje odporne, raznolikega in ambicioznega gospodarskega okolja. Mestna občina Nova Gorica potrebuje pogoje za kakovostna delovna mesta, poslovne površine, razvoj podjetniškega podpornega okolja, močnejše povezovanje med gospodarstvom in znanjem, privabljanje talentov ter boljšo izrabo

čezmejnega prostora. Gospodarski razvoj mora biti hkrati povezan s kakovostjo bivanja, stanovanjsko politiko, mobilnostjo, izobraževanjem in prostorskim načrtovanjem.

4.6 Od simbolne čezmejnosti k funkcionalnemu brezmejnemu prostoru

Čezmejno sodelovanje je ena največjih primerjalnih prednosti Nove Gorice. Izkušnja Evropske prestolnice kulture 2025 je pokazala, da lahko Nova Gorica in Gorica skupaj oblikujeta razvojne zgodbe evropskega pomena. Hkrati pa je pokazala tudi, da čezmejno sodelovanje ni samoumevno. Zahteva stalno in zelo zahtevno politično, institucionalno, kulturno, jezikovno in operativno delo.

V prihodnje bo ključno, da se čezmejno sodelovanje razvije v funkcionalen razvojni model, ki presega njen simbolni, projektni in identitetni pomen. To pomeni skupno prostorsko razmišljanje, bolj povezano mobilnost, usklajene storitve, čezmejne programe, skupne institucije, odpravljanje administrativnih ovir in razvoj projektov, ki jih posamezna občina sama ne more izvesti z enakim učinkom. Čezmejno sodelovanje bo postalo način načrtovanja, odločanja in izvajanja razvojnih politik, ki povezuje mesto, podeželje, regijo in čezmejni prostor v bolj učinkovit in prepoznaven razvojni prostor.

4.7 Zaupanje, usklajenost in izvedbena sposobnost

Nova Gorica je mlado mesto, ki še vedno oblikuje svojo dolgoročno urbano, institucionalno in skupnostno identiteto. V preteklih desetletjih so se v javnosti pogosto pojavljali občutki zamujenih priložnosti, počasnosti postopkov, razpršenosti razvojnih odločitev in nezadostne usklajenosti med različnimi občinskimi sistemi. Takšni občutki vplivajo na zaupanje v institucijo in na pripravljenost prebivalcev, deležnikov in partnerjev, da se prepoznajo v skupnih razvojnih pobudah.

Zato je eden ključnih izzivov predvsem izvedbeni. Uspešnost strategije se bo merila v sposobnosti povezovanja občinske uprave, javnih zavodov, javnih podjetij, krajevnih skupnosti, gospodarstva, civilne družbe, sosednjih občin, države in čezmejnih partnerjev. Potrebna bo večja usklajenost med sektorskimi strategijami, jasnejša prioritizacija projektov, boljša priprava izvedbenih nalog, spremljanje napredka ter sposobnost ohranjanja razvojne kontinuitete tudi ob menjavah občinskega vodstva in sestave mestnega sveta.

4.8 Občinske finance

Izhodišče strateškega razmišljanja temelji na odločitvi, da se občina skupaj z vključenimi deležniki aktivno loti razreševanja prepoznanih razvojnih izzivov. Uresničevanje posameznih projektov in drugih aktivnosti je zato v veliki meri odvisno od angažmaja pristojnih služb, javnih zavodov, partnerjev in posameznikov. Ob tem je potrebno upoštevati finančne zmožnosti občine in način usmerjanja investicijskih sredstev.

MONG razpolaga z letnim proračunom, ki se je v zadnjih petih letih v povprečju gibal okoli 50 milijonov evrov. Od tega je bilo v povprečju približno 20 milijonov evrov namenjenih investicijskim izdatkom. Spremljanje gibanja investicijskih izdatkov se ocenjuje kot primeren kriterij za spremljanje dolgoročnega razvoja občine.

Za potrebe priprave strategije so bili investicijski izdatki razdeljeni v deset kategorij, nato pa je bila preverjena njihova razporeditev v zadnjih petih letih. Pri tem je bil zaznan izrazitejši investicijski skok na področju zdravstva, povezan z gradnjo zdravstvenega doma v letih 2023–2025, ter povečanje investicij

na področju kulture zaradi projektov, povezanih z izvedbo Evropske prestolnice kulture, od leta 2024 dalje. Podrobnejši pregled je prikazan v Prilogi 1.

Na podlagi strateških usmeritev si bo MONG prizadevala za usklajeno in razvojno naravnano razporejanje investicijskih izdatkov, skladno s prioritetami te strategije in upošteva vsakokratne akcijske načrte.

5 Vizija razvoja Mestne občine Nova Gorica do leta 2045

Vizija razvoja Mestne občine Nova Gorica do leta 2045 se glasi:

Mestna občina Nova Gorica zagotavlja zdravo in privlačno življenjsko okolje, je brezmejno, evropsko, univerzitetno središče, z ambicioznim gospodarstvom.

Vizija izraža želeno razvojno podobo Mestne občine Nova Gorica do leta 2045. V ospredje postavlja kakovost bivanja, brezmejnost, znanje, evropsko vlogo mesta, univerzitetni potencial ter željo po ambicioznem gospodarstvu.

Kakovost bivanja je ključna razvojna usmeritev, ki izhaja iz obstoječih sektorskih strategij, močno pa je bila izražena tudi v okviru participativnega procesa. Je vsebina, ki se intenzivno pojavlja znotraj vizij in strategij mest in občin na ravni celotne Republike Slovenije, opredeljena pa je tudi v analiziranih podlagah širšega čezmejnega prostora. Pokazalo se je, da prebivalci in drugi vključeni deležniki kakovost bivanja prepoznavajo kot pomembno prednost in vrednoto tega prostora, ki jo je treba ohranjati in razvijati tudi v prihodnje. Vsebina se konkretizira v horizontalnem razvojnem načelu »Trajnostni pristop«, posebej pa je vključena tudi v steber B.

Brezmejnost je ključna razvojna usmeritev, ki izvira iz pričujoče strategije in je bila potrjena v participativnem procesu. Brezmejnost predstavlja način delovanja, ki je usmerjen v preseganje mej. Meje (državne, medobčinske, sektorske, med narodnimi skupnostmi) neizogibno ostajajo. Ključno je, da se jih zavedamo, jih razumemo in smo pripravljeni pogledati čez nje. Gre za vsebino po kateri je Nova Gorica prepoznavna in izstopa v Slovenskem prostoru ter na podlagi katere se že ustvarjajo vsebine evropskega nivoja, kot npr. Evropska prestolnica kulture 2025. S tem projektom potencial brezmejnosti ni izčrpan. Koncept predstavlja razvojni okvir oz. nove priložnosti za brezmejne projekte na področju izobraževanja, kulture, gospodarstva, odprave birokratskih ovir itd. Vsebina se konkretizira preko horizontalnega razvojnega načela »Brezmejno«, posebej pa je izražena tudi v stebru E.

Znanje ter univerzitetni potencial. MONG ima vzpostavljeno kakovostno hrbtenico - omrežje sistema vzgoje in izobraževanja od vrtcev, osnovnih šol, srednješolskega centra in razvijajoče univerze.

Vzpostavljen je tudi sistem vseživljenjskega izobraževanja, prav tako pa je prisotna tudi podpora pridobivanju podjetniških kompetenc. Strategija je usmerjena v krepitev sistema za zagotavljanje kakovostnih kadrov kot primerjalne prednosti, hkrati kakovosten sistem vzgoje in izobraževanja ustvarja kakovosten bazen posameznikov, ki bodo aktivni na vseh področjih socialnega udejstvovanja ter vpliva na vključevanje različnih skupnosti. Vrh sistema predstavlja razvita in prepoznana univerza, ki je izražena kot glavna razvojna usmeritev mesta, kar vpliva na privlačnost našega prostora v širšem merilu. Vsebina se konkretizira predvsem v stebrih A in B.

Pomemben del vizije je tudi **ambiciozno gospodarstvo**, ki ustvarja kakovostna delovna mesta in spodbuja višjo dodano vrednost. MONG v strateških dokumentih zadnjih desetletij ni postavljala gospodarstva na nivo strateškega cilja. Ta potreba je bila izrecno poudarjena v izvedenem

participativnem procesu. MONG želi biti v prihodnosti prepoznana kot prostor kjer so omogočeni pogoji za razvoj gospodarstva, ki je razvojno usmerjeno in ambiciozno. Pogoji za to so v verigi zagotavljana znanja za razvoj kadrov, obstoječih uspešnih podjetniških zgodbah, podpornemu okolju za razvoj podjetništva, ter razpršeni zaposlitveni strukturi, ki je vezana na širok nabor obstoječih panog. Priložnosti so v nadgradnji programov podpornega okolja, zagotavljanju prostorskih možnosti za razvoj gospodarstva ter mrežnih-konzorcijskih medsektorskih strukturah. Ambiciozno gospodarstvo zato razumemo široko: kot povezovanje razvojno usmerjenih podjetij, obrtnikov, malih in srednjih podjetij, podpornih institucij, znanja in lokalnih storitev v raznoliko in odporno gospodarsko okolje.

Vizija presega razumevanje Nove Gorice zgolj kot občine oz. mesta kot občinskega središča. Opredeljuje jo kot skupnost, ki svojo prihodnost gradi v povezavi s širšo skupnostjo znotraj regije, v odnosu med mestom in podeželjem, s sosednjo Gorico, ter širšim čezmejnem prostorom v duhu uresničevanja evropskih vrednot. Skupnost razvija ukrepe in storitve, ki so evropskega pomena.

Vizija je nastajala postopno, skozi tematske delavnice, razprave z občinskimi službami, ter upošteva pregledane državne strateške dokumente, sektorske strategije, strokovne podlage in razvojne pobude. V procesu priprave strategije je bila večkrat preverjena, popravljena in prilagojena ključnim razvojnim usmeritvam. Njen namen je bil oblikovati skupno razvojno izhodišče, ki med seboj povezuje strateške stebre, cilje, projekte in prihodnje akcijske načrte.

Živimo brezmejno

Slogan Živimo brezmejno izhaja iz izkušnje GO! 2025 in nadgrajuje sporočilo Go Borderless / Gremo brezmejno v dolgoročno razvojno usmeritev Mestne občine Nova Gorica. Če je bil program GO! 2025 pomemben dokaz, da lahko Nova Gorica in sosednja Gorica skupaj oblikujeta zgodbe evropskega pomena, slogan Živimo brezmejno to izkušnjo prenaša v širši razvojni model občine.

Brezmejnost zato ne pomeni samo čezmejnega sodelovanja med Novo Gorico in Gorico. Pomeni širši način razmišljanja in delovanja: povezovanje ljudi, krajev, institucij, znanja, gospodarstva, kulture, turizma, mesta, podeželja in skupnosti. Pomeni tudi preseganje administrativnih, prostorskih, sektorskih in mentalnih meja.

V tem smislu slogan neposredno povezuje vizijo in način njenega uresničevanja. Vizija opredeljuje, kakšna naj bo Mestna občina Nova Gorica leta 2045. Slogan pa izraža, kako želi občina to prihodnost graditi z odprtostjo, sodelovanjem, ustvarjalnostjo, povezovanjem in sposobnostjo skupnega delovanja prek meja.

Slogan predstavlja glavno razvojno načelo strategije, ki povezuje vse razvojne stebre. Vizija in slogan skupaj določata temeljno smer strategije: Mestna občina Nova Gorica želi do leta 2045 postati prostor, ki živi brezmejno - v načinu razmišljanja, učenja, načrtovanja, sodelovanja in izvajanja razvojnih projektov.

6 Horizontalni načeli razvoja

Razvojni stebri in strateški cilji opredeljujejo, kaj želi Mestna občina Nova Gorica doseči do leta 2045, horizontalni načeli pa določata, kako naj se pripravljajo, presojujejo in izvajajo razvojni projekti, programski sklopi ter druge pomembnejše razvojne odločitve.

Horizontalni načeli se uporabljata pri oblikovanju akcijskih načrtov, določanju projektnih in proračunskih prioritet, pripravi investicijskih projektov ter vzpostavljanju partnerstev. Njuna naloga je spodbujati povezovanje, izboljševati kakovost rešitev ter prepoznavati razvojne priložnosti in morebitna tveganja.

Posamezni projekt, programski sklop ali druga razvojna odločitev se presoja glede na obe načeli, vendar ni nujno, da k vsem njunim razsežnostim prispeva v enaki meri. Presoja mora biti opravljena odgovorno ter prilagojena naravi in obsegu posamezne rešitve. Horizontalni načeli ne nadomeščata prostorske, pravne, tehnične, okoljske in finančne presoje, temveč jo dopolnjujeta.

Brezmejnost

Brezmejnost je posebno horizontalno načelo Strategije razvoja MONG 2045. Izhaja iz razvojne usmeritve Živimo brezmejno ter pomeni preseganje administrativnih, prostorskih, sektorskih in miselnih meja, kadar takšno povezovanje omogoča kakovostnejše in učinkovitejše rešitve.

Na teritorialni ravni pomeni povezovanje mesta in podeželja, sodelovanje s sosednjimi občinami, Gorico, Severno Primorsko (Goriško) razvojno regijo, državo in širšim evropskim prostorom. Na vsebinski ravni pomeni povezovanje področij, ki se pri razvoju občine medsebojno dopolnjujejo, na primer gospodarstva in znanja, stanovanj in kadrov, mobilnosti in dostopnosti storitev ter kulture, turizma in lokalne identitete.

Presoja po načelu brezmejnosti ne pomeni, da mora vsak projekt vedno obravnavati čezmejno območje oz. se istočasno udeležati na obeh straneh meje. Njen namen je preveriti, ali bi povezovanje območij, sektorjev, institucij, znanj ali uporabnikov lahko povečalo razvojni učinek projekta in njegov čezmejni vpliv. Na ta način skozi proces priprave ukrepa/rešitve pridemo do zelo izvirnih in učinkovitih rezultatov in lokalnim projektom že s samo presojo lahko dodajamo osnove za obravnavo na širšem nivoju.

Pri pripravi projekta se preveri predvsem:

- Ali projekt smiselno povezuje različna območja, področja, institucije ali skupine uporabnikov?
- Ali bi sodelovanje z lokalnimi, regijskimi, državnimi ali čezmejnimi partnerji povečalo njegov učinek?
- Ali projekt dopolnjuje obstoječe programe in načrte ter preprečuje podvajanje rešitev?
- Ali rešitev ustvarja koristi za širši krog uporabnikov in omogoča nadaljnje povezovanje ali nadgradnjo?

Trajnostni pristop

Drugo horizontalno načelo izhaja iz vrednot Novega evropskega Bauhausa in je usmerjeno v zagotavljanje okoljske trajnostnosti, vključevanja ter kakovosti prostora.

Namen načela je zagotoviti, da razvojni projekti izboljšujejo kakovost bivanja na način, da odgovorno uporabljajo prostor in vire, upoštevajo različne skupine prebivalcev ter so funkcionalno in oblikovalsko kakovostni.

Okoljska trajnostnost in odpornost

Projekt naj zmanjšuje obremenjevanje okolja, spodbuja učinkovito in krožno rabo virov, upošteva podnebna tveganja ter omogoča dolgoročno in gospodarno uporabo.

Kakovost prostora in rešitev ter uporabniška izkušnja

Projekt naj bo funkcionalen, kakovostno oblikovan, prilagojen značilnostim prostora in potrebam uporabnikov. Prispeva naj k identiteti prostora, dobremu počutju ter dolgoročni kakovosti bivanja. Pri programih in storitvah se presoja kakovost rešitve ter njena razumljivost, uporabnost in prilagodljivost.

Vključenost in dostopnost

Projekt naj upošteva potrebe različnih generacij in skupin prebivalcev ter zagotavlja fizično, digitalno, vsebinsko in finančno dostopnost. Pri njegovi pripravi naj bodo smiselno vključeni uporabniki, lokalna skupnost in drugi pomembni deležniki.

Pri pripravi projekta se preveri predvsem:

- Ali projekt odgovorno uporablja prostor, energijo, materiale in druge vire ter upošteva podnebna tveganja?
- Ali je rešitev funkcionalna, trajna, kakovostno oblikovana in prilagodljiva prihodnjim potrebam?
- Ali je projekt dostopen različnim skupinam uporabnikov in zmanjšuje razvojne ali socialne neenakosti?
- Ali so bili uporabniki in relevantni deležniki ustrezno vključeni v njegovo načrtovanje in izvajanje?

Uporaba horizontalnih načel pri izvajanju strategije

Prispevek posameznega projekta k horizontalnima načeloma se podrobneje opredeli v akcijskem načrtu oziroma projektni zasnovi. Presoja vsebuje kratko obrazložitev prispevka, prepoznana tveganja in možnosti za izboljšanje projekta.

Presoja ni namenjena mehanskemu točkovanju ali avtomatičnemu izločanju projektov. Njena naloga je izboljšati njihovo zasnovo, spodbuditi povezovanje ter zagotoviti, da se strateške naložbe in programi izvajajo v skladu z dolgoročno razvojno usmeritvijo občine.

7 Razvojni stebri in strateški cilji

Strategija razvoja MONG 2045 temelji na petih razvojnih stebrih, ki skupaj opredeljujejo dolgoročno razvojno smer občine ter zajemajo pet ključnih področij razvoja: gospodarstvo in znanje, družbo, mesto, podeželje in čezmejno sodelovanje. V okviru petih stebrov strategija določa dvanajst strateških ciljev. Cilji so oblikovani tako, da povezujejo več razvojnih vsebin in omogočajo prehod od splošne vizije k izvedbenim projektom, programskim sklopom in akcijskim načrtom.

Zaradi preglednosti in omejenega obsega dokumenta so strateški projekti in programski sklopi predstavljeni ločeno v poglavju 8. Zbrani so v enotnem pregledu, ki prikazuje doprinos posameznega projekta, njegovo povezavo z neposrednim in dodatnimi strateškimi cilji ter okvirno časovno opredelitev izvedbe.

Za spremljanje uresničevanja Strategije razvoja MONG 2045 je določen nabor strateških kazalnikov po razvojnih stebrih. Kazalniki so izbrani tako, da merijo dolgoročne razvojne spremembe, ne pa posameznih aktivnosti ali projektnih rezultatov. Namenjeni so spremljanju, ali se razvoj občine kot celote in posameznih razvojnih stebrov premika v smeri zastavljene vizije.

Nekateri kazalniki so zasnovani širše, saj posamezni razvojni cilj pogosto vključuje več medsebojno povezanih vsebin. V takih primerih kazalnik predstavlja strateško merilo napredka na širšem področju, njegova podrobnejša metodološka razčlenitev pa je prikazana v Prilogi 2.

S tem strategija ohranja jasno in pregledno raven spremljanja, podrobnejše opredelitve kazalnikov, izhodiščnih vrednosti, ciljnih vrednosti, nosilcev, rokov in izvedbenih ključnih kazalnikov uspešnosti se določi v akcijskih načrtih. Takšna razmejitev omogoča, da krovna strategija ostane strateški dokument, akcijski načrti pa bodo v nadaljevanju operativno orodje za spremljanje izvajanja in doseganja rezultatov.

7.1 A - AMBICIOZNO GOSPODARSTVO

Mestna občina Nova Gorica je **občina znanja**, z močnim inovativnim in družbeno odgovornim gospodarskim razvojem, kjer nastajajo **nova delovna mesta z visoko dodano vrednostjo** in mladi pridobijo vrhunske kompetence za nadaljnje delo.

Gospodarstvo v občini temelji na raznoliki in odporni gospodarski strukturi, hkrati pa bo občina razvijala **prepoznavne razvojne niše na področju visokih tehnologij**, informacijskih in komunikacijskih tehnologij, umetne inteligence, digitalnih vsebin, napredne proizvodnje, zelenih tehnologij ter razvoja novih produktov in storitev z visoko dodano vrednostjo. Pri njihovem razvoju se bodo povezovali gospodarstvo, univerza, raziskovalne ustanove in podjetniško podporno okolje.

Pri tem ne zanemarjamo **ostalih gospodarskih panog, obrti ter proizvodnje**, saj je razpršena struktura zaposlitev tako znotraj gospodarstva kot v razmerju do drugih družbenih sektorjev zagotovilo za fleksibilnost v primeru kriz. Za razvoj gospodarstva se razvijajo dinamične prostorske rešitve, ki pozitivno vplivajo na kakovost bivanja.

Zagotovljeni so pogoji za **kakovostno delo**, kar privablja visoko kvalificirano delovno silo. Čezmejni vidik zagotavlja delodajalcem dostop do raznolikega nabora kadrovskih profilov.

Poleg dobro razvite verige vzgoje in **izobraževanja za celotno življenjsko obdobje** na območju občine delujejo **raziskovalni inštituti in inkubator podjetij**, ki imajo v mestu Nova Gorica tudi osrednjo prostorsko vlogo. Gojimo podjetniško okolje, ki spodbuja mala in inovativna podjetja ter omogoča **medsektorsko povezovanje** gospodarstva, turizma, kulture, športa, obrti in izobraževanja za generiranje inovacij z visoko dodano vrednostjo. Pridobivanje novih znanj in kompetenc je zagotovljeno vsem generacijam ter ciljnim skupinam.

Z uresničevanjem ciljev iz stebra A se neposredno naslavlja izzive poglavij 4.3, 4.5 in 4.1, posredno pa vpliva tudi na preostale izražene razvojne izzive.

Cilj A1: Znanje, raziskave, talenti in kadri za razvoj gospodarstva

Mestna občina Nova Gorica bo do leta 2045 vzpostavila močno, razvojno usmerjeno okolje znanja, raziskav in vseživljenjskega učenja, ki bo v tesnem povezovanju med vzgojno-izobraževalnimi ustanovami, univerzo, raziskovalno sfero, podpornimi institucijami in gospodarstvom sistematično razvijalo talente, tehniška in podjetniška znanja ter ustvarjalo pogoje za privabljanje, razvoj in zadrževanje ključnih kadrov.

Ta cilj poudarja, da gospodarski razvoj občine ni mogoč brez ljudi, znanja in kompetenc. Mestna občina Nova Gorica bo spodbujala in krepila povezovanje med šolami, univerzo, raziskovalnimi institucijami, podjetji in podpornim okoljem ter ustvarjala pogoje za skupne razvojne pobude. Pomembno je, da mladi,

strokovnjaki in visoko usposobljeni kadri v občini najdejo priložnosti za študij, delo, ustvarjanje in dolgoročno življenje.

Cilj A2: Konkurenčno, inovativno in podjetjem prijazno gospodarsko okolje

Mestna občina Nova Gorica bo do leta 2045 razvila konkurenčno, inovativno in podjetjem prijazno gospodarsko okolje, ki bo temeljilo na sodobni poslovni infrastrukturi, razvojni specializaciji, učinkovitem podpornem okolju za podjetja, dostopnih poslovnih površinah, hitrih in predvidljivih postopkih ter močnem povezovanju gospodarstva in znanja.

Cilj se nanaša na pogoje, ki jih gospodarstvo potrebuje za rast, razvoj in vlaganja. To vključuje poslovne in obrtne površine, podporne storitve, jasnejše postopke, boljše sodelovanje med institucijami ter povezovanje lokalnega gospodarstva s širšim čezmejnem prostorom. Namen cilja je okrepiti gospodarsko okolje, v katerem lahko rastejo tako obstoječa podjetja kot nove podjetniške pobude.

Cilj A3: Trajnostna turistična in doživljajska ekonomija z visoko dodano vrednostjo

Mestna občina Nova Gorica bo do leta 2045 razvila trajnostno, celoletno in mednarodno prepoznavno turistično ter doživljajsko ekonomijo, ki bo povezovala šport, kulturo, ustvarjalnost, ter lokalne posebnosti. Turistična panoga se povezuje tudi z drugimi gospodarskimi sektorji ter ustvarja produkte in storitve z višjo dodano vrednostjo ter upošteva kakovost življenja prebivalcev.

Ta cilj turizem razume širše kot posamezne turistične produkte. Za turizem je brezmejnost ključnega pomena, saj povezuje kulturo, šport, naravo, dediščino, podeželje, kulinariko, ustvarjalnost v širšem čezmejnem prostoru. Pomembno je, da se turistični razvoj oblikuje celostno v povezavi s preostalimi lokalnimi gospodarskimi panogami ter na način, da se ohranja kakovost življenja prebivalcev. Turistični razvoj ne temelji samo na obisku, temveč na prepoznavnih doživetjih z višjo dodano vrednostjo.

Strateški kazalnik ¹	Navezava na cilj	Opis
Število udeležencev v programih, povezanih z razvojnimi potrebami gospodarstva	A1	Kazalnik prikazuje, ali se vzpostavlja razvojni krog med izobraževanjem, talenti in gospodarstvom. Kazalnik je posebej pomemben zaradi poudarka na znanju, raziskavah, talentih in kadrih
Dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah	A2	Kazalnik prikazuje kakovost gospodarske strukture, ne samo števila podjetij. Pomemben je zato, ker cilj ne pomeni samo seštevka aktivnosti, temveč gospodarstvo z višjo ustvarjeno vrednostjo.
Povprečna doba bivanja turistov	A3	Kazalnik prikazuje kakovost in zadrževanje obiska, ne le obseg promocije. Izpostavljen je pomen, razvoja doživljajske ekonomije v smeri višje dodane vrednosti, ne zgolj večjega števila enodnevnih obiskov

¹ Strateški kazalniki so podrobneje opredeljeni v Prilogi 2

7.2 B - VKLJUČUJOČA DRUŽBA

Mestna občina Nova Gorica je multikulturna, varna občina z **visoko kakovostjo življenja**, ki nudi stanovanja ter podporno okolje za različne življenjske stile in različne družbene skupine. Podpira se medsebojno sinergijo in sodelovanje mladih, delovno aktivnih in starejših ter medgeneracijski prenos vrednot, znanja in izkušenj.

Investira se v družbeno infrastrukturo za zagotavljanje **nadstandardnih in inovativnih programov**, ki so usmerjeni v maksimalno izkoriščanje ustvarjalnega potenciala prebivalcev na področju vzgoje in izobraževanja, zdravstva ter vseh oblik integracije.

Občina zagotavlja pogoje za pestro kulturno in družabno dogajanje ter prostore za aktivno preživljanje prostega časa (zdravi koridorji). Mesto Nova Gorica je **osrednje kulturno središče zahodne Slovenije** in še nadalje aktivno razvija svoje kulturno poslanstvo in dediščino Evropske prestolnice kulture 2025, ki imata mednarodni pomen. Ohranijo in krepijo se slovenska identiteta, slovenski jezik in kultura, hkrati pa gradimo čezmejno identiteto. Občina aktivno skrbi za **varnost** in visoko integracijo tujcev ter kulturno sobivanje vseh občanov.

Šport in **rekreacija** za vse se izraža kot vidik zagotavljanja preventive za zdrav življenjski slog prebivalcev, ter družbeno razvojni mehanizem integracije. Spodbuja se ohranjanje **fizične aktivnosti prebivalcev skozi celotno življenjsko dobo**, tudi z zagotavljanjem raznolike športno-rekreacijske infrastrukture.

Družba je **digitalno razvita**: prebivalci lahko vsakodnevne storitve opravijo elektronsko, občina uvede e-volitve, digitalne kompetence so razvite pri vseh generacijah. **Osební medčloveški stik in interakcija** sta prepoznani vrednoti.

Z uresničevanjem ciljev iz stebra B se neposredno naslavlja izzive poglavij 4.6 in 4.7, posredno pa izziv poglavja 4.1.

Cilj B1: Kakovostno, dostopno in vključujoče življenjsko okolje s človeku prijaznimi storitvami

Mestna občina Nova Gorica bo do leta 2045 nudila kakovostno, dostopno in vključujoče življenjsko okolje s človeku prijaznimi storitvami, ki bo temeljilo na dostopnih stanovanjskih rešitvah, naprednih družbenih storitvah, medgeneracijski solidarnosti, podpori ranljivim skupinam, digitalni dostopnosti, trajnostni mobilnosti ter sodobnih in dobro organiziranih sistemih podpore za vsakdanje življenje prebivalcev.

Cilj poudarja, da kakovost življenja ni odvisna samo od investicij, temveč od celotnega nabora podpornih družbenih storitev za prebivalce. To vključuje dostopna stanovanja, oskrbo, storitve za otroke, mlade, starejše in ranljive skupine, digitalno dostopnost, mobilnost ter dobro organizirane javne in družbene storitve. Vključuje tudi oblikovanje prostora, kjer lahko različne generacije in skupine prebivalcev kakovostno živijo, delajo, se vključujejo v različne aktivnosti in pri tem ostajajo povezane s skupnostjo.

Cilj B2: Vključujoča, povezana skupnost kulture

Mestna občina Nova Gorica bo do leta 2045 razvila vključujočo, povezano in medkulturno odprto skupnost, ki bo temeljila na kulturi sobivanja, učinkovitem komuniciranju, integraciji različnih skupin prebivalstva, jezikovni odprtosti ter sodelovanju v somestju. Kultura je ključna dimenzija kakovosti bivanja in socialne kohezivnosti ter pomemben dejavnik razvoja slehernega posameznika ter skupnosti.

Cilj se nanaša na družbeno povezanost prebivalcev, ki presega občinske meje. Občina je prostor različnih generacij, kultur, jezikov, življenjskih slogov in izkušenj. Zato je pomembno, da občina poudarja in nadgrajuje kulturo dialoga, vključevanja, medsebojnega spoštovanja in sodelovanja. Ob tem se posebej ohranja slovenski jezik, slovensko kulturo in slovensko identiteto, ki so temelj lokalne in nacionalne pripadnosti. Čezmejna identiteta tega ne nadomešča, temveč dopolnjuje: življenje v somestju z Gorico zahteva odprtost, jezikovne kompetence in sposobnost vsakodnevne sodelovanja prek nacionalne meje. Spodbuja se kakovostna kulturna produkcija, usmerjena v uresničevanje cilja.

Strateški kazalnik	Navezava na cilj	Opis
Delež prebivalcev, zadovoljnih s kakovostjo življenja, vključenostjo in dostopnostjo javnih storitev	B1, B2	Krovni anketni kazalnik zajame učinke, ki jih administrativni podatki težko pokažejo. Povezuje materialne in nematerialne vidike kakovosti življenja. Meri, ali se učinki storitev, stanovanjskih rešitev, mobilnosti, skupnosti in javnih programov odražajo v vsakdanji izkušnji prebivalcev.
Število dostopnih stanovanjskih rešitev, vzpostavljenih ali aktiviranih s sodelovanjem MONG	B1	Kazalnik prikazuje kako občina izboljšuje pogoje za bivanje mladih, družin, perspektivnih kadrov in ranljivih skupin. Izkazuje kakovost bivanja, socialno vključenost in možnost dolgoročnega ostajanja v občini.

7.3 C - MESTO PRILOŽNOSTI

Nova Gorica ima zaradi svoje lege ob Gorici posebno razvojno vlogo. Skupaj s Šempetrom tvorita čezmejno somestje, ki presega lokalni okvir in Novo Gorico postavlja v položaj urbanega središča regionalnega in mednarodnega pomena. Zato se mesto razvija kot zeleno, kakovostno, dostopno in prepoznavno mesto priložnosti, obenem pa krepi svojo upravno-storitveno, kulturno, gospodarsko in izobraževalno vlogo za širše gravitacijsko zaledje Severne Primorske (Goriške) razvojne regije. V čezmejnem urbanem območju Nove Gorice in Gorice je pri tem pomembno zagotavljati enakovredno in konkurenčno vlogo Nove Gorice ter njenih ključnih funkcij. Skupaj s sosednjimi občinami, Ronkami, Tržičem in Ajdovščino predstavlja čezmejno širše mestno območje s približno 150.000 prebivalci.

Nova Gorica je "mesto v parku" z izjemnim, posnemanja vrednim morfološkim in tipološkim vzorcem nadaljevanja izgradnje mesta ter urejanja nepozidanih površin. **Urejene obsežne javne površine** omogočajo prebivalcem in obiskovalcem dostop do zelenih, varnih in urejenih prostorov za druženje in ustvarjanje. Uresničuje se vizija mesta brez avtomobilov, s kvalitetnim ter udobnim javnim potniškim prometom, ter površinami za vse oblike mobilnosti in rekreacijo.

Atraktivnost bivanja zagotavljajo zdravo okolje, geografske danosti, čezmejne priložnosti, ipd. **Družbene storitve** ter priložnosti, ki so prebivalcem v čezmejnem somestju zagotovljene, **v svetu nimajo primerjave** (čezmejna družbena infrastruktura, univerza, zagotavljanje zdravstvenih storitev, sobivanje različnih kultur, družbeno življenje,...).

Do leta 2045 se zasleduje cilj postati **energetsko vzdržna družba**, ki temelji na zmanjševanju porabe energetskih virov, ki bodo temeljili na lokalno obnovljivih virih. Skrbi se za ohranjanje narave in odprtega zelenega prostora v mestu dostopnega za vse.

Poselitev temelji na **racionalni rabi prostora**, pristop pa omogoča zagotavljanje temeljne človekove **pravice do doma**. Zagotavlja se učinkovita in dostopna komunalna infrastruktura.

Z uresničevanjem ciljev iz stebra C se neposredno naslavlja izzive poglavij 4.2 in 4.4, posredno pa izzive poglavij 4.1, 4.5 in 4.6

Cilj C1: Zeleno, zdravo in kakovostno urbano mesto

Nova Gorica bo do leta 2045 zeleno, zdravo in kakovostno mesto, ki bo temeljilo na kakovostno urejenem javnem prostoru, dostopnih stanovanjskih rešitvah, trajnostni mobilnosti, energetsko učinkovitih in podnebno odpornih sistemih ter na premišljenem razvoju ključnih mestnih funkcij, ki omogočajo visoko kakovost bivanja za vse generacije.

Cilj poudarja, da mora Nova Gorica svojo prihodnjo privlačnost graditi na kakovosti urbanega prostora. Poudarek je na tem, da se prostorski razvoj ne meri samo po novih gradbenih posegih, temveč po tem, kako izboljšuje vsakdanje življenje prebivalcev. To vključuje urejene javne in zelene površine, dostopna stanovanja, racionalno rabo prostora, kakovosten javni potniški promet, varne pogoje za hojo in kolesarjenje, učinkovito komunalno infrastrukturo ter prehod v energetsko vzdržno in podnebno odporno mesto. Namen cilja je ohraniti najboljše značilnosti Nove Gorice kot mesta v parku in jih nadgraditi v sodobno urbano okolje za življenje, kakovostno delo, študij in prosti čas.

Cilj C2: Aktivno, povezano in prepoznavno mesto priložnosti

Nova Gorica bo do leta 2045 postala aktivno, povezano in mednarodno prepoznavno mesto priložnosti, ki bo s športom, rekreacijo, kakovostnim prostim časom, čezmejnimi povezovanjem ter identiteto prostora miru in dialoga krepilo kakovost življenja, družbeno vitalnost in prepoznavnost mesta v širšem evropskem prostoru.

Cilj poudarja krepitev identitete odprtega mesta, prostora miru, dialoga in sodelovanja ter nadgrajuje razvojni zagon, ki ga je prinesla Evropska prestolnica kulture 2025. Čezmejna družbena infrastruktura, univerza, zagotavljanje zdravstvenih storitev, sobivanje različnih kultur, družbeno življenje, izobraževalne priložnosti ter možnost zaposlitve v perspektivnih in inovativnih panogah daje mestu izjemno prepoznavnost, svojim prebivalcem pa nešteto priložnosti za kakovostno bivanje, delo ter vzgojo prihodnjih rodov. Zagotavlja se učinkovita in dostopna komunalna infrastruktura.

Strateški kazalnik	Navezava na cilj	Opis
Površina zelenih, senčenih, vodno prepustnih in kakovostno urejenih javnih površin	C1	Kazalnik prikazuje, ali se mesto razvija kot zeleno, zdravo in podnebno odpornejše urbano okolje, ter posledično fizično izboljšuje kot prostor

Strateški kazalnik	Navezava na cilj	Opis
		srečevanja, bivanja, rekreacije in javnega življenja.
Delež poti, opravljenih peš, s kolesom in javnim prevozom	C1	Kazalnik meri modalni razrez vsakodnevnih poti. Spremembe odražajo skupni učinek javnega prevoza, peš in kolesarske infrastrukture, prostorskega razvoja ter potovalnih navad.
Obisk in uporaba ključnih mestnih kulturnih, športnih, rekreacijskih in prostočasnih vsebin	C2	Meri se število obiskov oziroma udeležencev v izbranih kulturnih, športnih, rekreacijskih in prostočasnih programih ter objektih. Kazalnik prikazuje uporabo mestnih priložnosti, ne le obstoj infrastrukture.

7.4 D – VITALNO PODEŽELJE

Podeželje v Mestni občini Nova Gorica je **poseljeno in aktivno**, z obdelovalnimi površinami, prostori za razvoj obrti in pristnim turizmom ter zagotavlja športne in rekreacijske vsebine. **Podeželje učinkovito sodeluje z mestom**, kar obojim prinaša pozitivne učinke.

Prebivalcem so dostopni udobni javni prevozi, **osnovne storitve** ter družabno življenje. Zagotovljena je učinkovita mreža družbenih storitev tudi na podeželju.

Spodbuja se **tradicionalne in trajnostne podeželske dejavnosti** (kmetijstvo, obrt in storitve).

Kmetijstvo je usmerjeno v naravne in ekološke prakse, občina pa s pametnim upravljanjem vodooskrbe, namakanja in energetike omogoča **visoko stopnjo samooskrbe oziroma neodvisnost pri preskrbi s hrano**. Izkoriščamo ugodno podnebje za pridelavo sadja, zelenjave in vina ter spodbujamo mlade prevzemnike kmetij. Mreža oskrbe s produkti s podeželja oskrbuje celotno čezmejno somestje ter je širše prepoznana na nacionalnem nivoju.

Z naravnimi viri se gospodari odgovorno. Ohranja se naravna mokrišča in habitate ter učinkovito gospodari z gozdovi in lesom, kar prispeva k prirastku gozdov in odpornosti na podnebne spremembe. **Poselitev na podeželju se ohranja in dopolnjuje**. Vzpostavi se učinkovite načine za strokovno vodeno obnovo in rabo obstoječega stavbnega fonda in stavbnih zemljišč.

Z uresničevanjem ciljev iz stebra D se neposredno naslavlja izziv poglavja 4.3, posredno pa izzive poglavij 4.5 in 4.7

Cilj D1: Produktivno, samooskrbno in razvojno naravnano podeželje

Podeželje mestne občine Nova Gorica je produktivno, samooskrbno in razvojno naravnano. Temelji na sodobni in trajnostni kmetijski proizvodnji, aktivni rabi kakovostnih kmetijskih zemljišč, stabilnem dohodkovnem položaju kmetijskih gospodarstev, učinkovitih dobavnih verigah, večji

lokalni samooskrbi ter razvoju lokalnih proizvodov z višjo dodano vrednostjo in jasno prepoznavnostjo.

Ta cilj se nanaša na vsakdanje pogoje za življenje na podeželju, kjer je prebivalcem zagotovljena materialna podstat za bivanje in delo. Kmetije, mladi prevzemniki in lokalni ponudniki imajo zagotovljene boljše pogoje za pridelavo, predelavo, trženje in prodajo lokalnih proizvodov. To pomeni urejena kmetijska zemljišča, namakanje, podporo kratkim dobavnim verigam, povezovanje z javnimi zavodi, gostinstvom in turizmom ter razvoj prepoznavne ponudbe, ki oskrbuje mesto, čezmejno somestje in širši prostor. Poleg osnovne kmetijske panoge se na podeželju razvijajo tudi druge primerne gospodarske panoge, ki izvirajo iz lokalnih značilnosti, pomenijo dopolnitev kmetijskih dejavnosti ter razvijajo prepoznavne produkte.

Cilj D2: Vitalna lokalna središča, kakovostno bivanje ter ohranjena identiteta podeželja

Mestna občina Nova Gorica bo do leta 2045 okrepila vitalnost lokalnih središč in kakovost bivanja na podeželju, pri čemer bo z dostopnimi storitvami, ustrezno infrastrukturo, stanovanjskimi rešitvami, podporo skupnostnemu življenju ter aktivnim ohranjanjem tradicije in kulturne dediščine zagotavljala pogoje za dolgoročno življenje in razvoj podeželskih naselij.

Ta cilj se nanaša na pogoje za vsakodnevno življenje na podeželju. V praksi pomeni dostopnejši javni prevoz, osnovne storitve, družabno življenje, urejeno infrastrukturo, stanovanjske možnosti in podporo krajevnim skupnostim. Pomemben del cilja je tudi ohranjanje lokalne identitete, tradicije, kulturne dediščine in obstoječega stavbnega fonda. Podeželje ostaja vitalno takrat, ko v naseljih ostajajo prebivalci, so zagotovljene osnovne storitve in družabno življenje ter je okrepljeno medgeneracijsko sodelovanje. Vzpostavljeni so tradicionalni lokalni dogodki in urejeni prostori, kjer se ljudje srečujejo.

Cilj D3: Privlačno, zdravo in doživljajsko podeželje priložnosti

Mestna občina Nova Gorica bo do leta 2045 razvila privlačno, zdravo in doživljajsko podeželje priložnosti, ki bo na podlagi krajine, rekreacije, turizma, zdravja, dobrega počutja, športa in novih oblik dela ustvarjalo raznolike razvojne možnosti za prebivalce in obiskovalce ter krepilo prepoznavnost podeželja v širšem prostoru.

Podeželje ponuja tudi možnosti za turizem, rekreacijo, zdravje, šport, ustvarjalnost in lokalne storitve. Cilj zato v praksi naslavlja razvoj pristne turistične ponudbe, programov v naravi, športnih in rekreacijskih vsebin, obnovo dediščine, uporabo lokalnih proizvodov ter podporo dejavnostim, ki jih je mogoče razvijati na podeželju. Med njimi so lahko delo na daljavo, manjše storitvene dejavnosti, ustvarjalne prakse, delavnice in vodena doživetja. Namen cilja je, da podeželje ostane prostor življenja za stalne prebivalce, hkrati prepoznavno tudi kot prostor kakovostnih doživetij, zdravja, rekreacije in novih razvojnih priložnosti.

Strateški kazalnik	Navezava na cilj	Opis
Število aktivnih lokalnih ponudnikov, predelovalcev in obrtnikov, vključenih v lokalne proizvodne in kratke dobavne verige	D1	Kazalnik prikazuje razvoj lokalne proizvodne in samooskrbne osnove podeželja. Vključuje kmetijska gospodarstva, predelovalce, obrtnike in druge lokalne

Strateški kazalnik	Navezava na cilj	Opis
		ponudnike, ki svoje proizvode ali storitve vključujejo v organizirane lokalne prodajne in oskrbne poti, na primer v oskrbo javnih zavodov, gostinstvo, turizem, tržnice, zadruge ali druge oblike neposredne prodaje.
Demografska vitalnost podeželskih naselij	D2	Meri dolgoročno gibanje števila prebivalcev in starostno strukturo izbranih podeželskih naselij. Kazalnik se interpretira skupaj z dostopnostjo storitev, stanovanjskimi možnostmi in prometno povezanostjo. Če podeželje izgublja prebivalce ali se izrazito stara, tudi drugi ukrepi nimajo dolgoročnega učinka.
Obisk in uporaba ključnih podeželskih rekreacijskih, dediščinskih in doživljajskih območij	D3	Meri uporabo izbranih podeželskih rekreacijskih, dediščinskih in doživljajskih območij. Pri interpretaciji se upoštevajo nosilnost prostora, sezonskost in kakovost ponudbe.

7.5 E – GORIŠKA EVROREGIJA

Steber izraža razvojni potencial brezmejnosti. Izhodišče za analizo je podano upošteva je izkušnjo Evropske prestolnice kulture 2025 kot priložnosti čezmejnega sodelovanja, ki se lahko prenese tudi na druga področja delovanja.

Z združitvijo potenciala, ki ga imata **Severno Primorska (Goriška) razvojna regija ter pokrajina Gorica** se obmejnimi občinami na Goriškem zagotovi edinstvena priložnost za razvoj. Regija živi in diha skupaj – prebivalci z obeh strani meje vsakodnevno sodelujejo pri delu, izobraževanju, kulturi, športu in prostem času. Z 250.000 prebivalci čezmejna regija zagotavlja lastno kritično maso za nadaljnji razvoj. **Regija ustvarja nove standarde na nivoju EU.**

Goriška evroregija prebivalcem in obiskovalcem nudi bogato izkušnjo na temelju evropskih vrednot, miru, trajnosti, povezanosti in varnosti. **Evroregija pomeni upravljanje lokalnih zadev v dialogu** ter nadaljnji razvoj povezanih in dopolnjujočih čezmejnih funkcij (gospodarstvo, logistika, šport, zdravstvo ...).

Goriška evroregija je **podnebno odporna, racionalna in skrbna pri rabi prednostno lastnih naravnih virov**. Povezana je na področju vodooskrbe, energetike in ključne infrastrukture, upravljamo skupne javne službe in zavode ter razrešujemo skupne izzive. Raznoliko, zdravo okolje privablja nove prebivalce, ki krepijo primerjalno prednost in bogatijo goriško evroregijo. Vzpostavljena je **čezmejna**

visokotehnološka ekonomska cona, izobraževalni evrokampus ter evropsko središče mladih podjetnikov, ki privablja talente iz širše regije.

Z uresničevanjem ciljev iz stebra E se neposredno naslavlja izziv poglavja 4.6, posredno pa izzive poglavij 4.1, 4.2 in 4.8

Cilj E1: Usklajeno upravljano in funkcionalno povezano čezmejno somestje

Mestna občina Nova Gorica bo do leta 2045 skupaj z Gorico in drugimi ključnimi partnerji soustvarila usklajeno upravljano in funkcionalno povezano čezmejno somestje, ki bo temeljilo na odpravljanju administrativnih in sistemskih ovir, skupnem načrtovanju, povezanih mobilnostnih, energetskih in varnostnih sistemih ter učinkovitem zagotavljanju skupnih javnih storitev za prebivalce in uporabnike prostora.

Cilj naslavlja delovanje čezmejnega somestja v praksi. V ospredju so vsakdanja vprašanja prebivalcev, podjetij, javnih ustanov in obiskovalcev: prehajanje meje, javni prevoz, skupne storitve, usklajena infrastruktura, energetski in vodni sistemi, civilna zaščita, varnost ter sodelovanje občinskih uprav in drugih institucij. Namen cilja je, da Nova Gorica in Gorica s partnerji razvijata rešitve, ki ljudem olajšajo življenje, institucijam omogočajo učinkovitejše delo, prostoru pa dajejo večjo razvojno moč.

Cilj E2: Mednarodno privlačna, odprta in prepoznavna evroregija

Mestna občina Nova Gorica bo do leta 2045 skupaj z Gorico in drugimi ključnimi partnerji razvila mednarodno privlačno, odprto in prepoznavno evroregijo, ki bo s skupno promocijo, kulturo, podjetništvom, jezikovno odprtostjo, priložnostmi za mlade ter visoko kakovostjo bivanja, dela, študija in prostega časa krepila svojo vlogo v evropskem prostoru.

Cilj se nanaša na zunanjo prepoznavnost in privlačnost Goriške evroregije. V praksi pomeni skupno promocijo prostora, razvoj čezmejnih kulturnih, izobraževalnih, podjetniških, športnih in turističnih vsebin ter krepitev pogojev za študij, delo, bivanje in prosti čas na obeh straneh meje. Poseben pomen imajo mladi, talenti, podjetniki, raziskovalci, ustvarjalci in novi prebivalci, ki lahko v širšem čezmejnem prostoru prepoznajo več priložnosti kot v posameznem mestu ali občini.

Strateški kazalnik	Navezava na cilj	Opis
Število skupnih čezmejnih javnih storitev, sistemov ali upravljavskih rešitev	E1	Meri število trajno delujočih skupnih ali usklajenih storitev, sistemov in upravljavskih rešitev. Enkratni dogodki in projekti brez nadaljnega delovanja se ne upoštevajo. Kazalnik presega simbolno sodelovanje in meri funkcionalno povezanost prostora.
Uporaba čezmejnih mobilnostnih povezav	E1	Meri število uporabnikov čezmejnih prometnih storitev (potniki in uporabniki mreže izposoje koles Go2Go). Kakovost in zadovoljstvo

Strateški kazalnik	Navezava na cilj	Opis
		uporabnikov se spremljata z dopolnilno periodično anketo.
Mednarodna udeležba v skupnih čezmejnih kulturnih, izobraževalnih, podjetniških, športnih in turističnih programih	E1, E2	Meri število udeležencev in obiskovalcev iz širšega evropskega in mednarodnega prostora v izbranih skupnih čezmejnih programih.

8 Strateški projekti in programski sklopi

Strategija razvoja MONG 2045 se bo uresničevala skozi projekte, programske sklope in partnerske pobude. Ker pomembnejši razvojni projekti pogosto presegajo eno samo področje, so v nadaljevanju prikazani glede na primarni strateški cilj in glede na druge cilje, ki jih dodatno podpirajo. Podrobnejša presoja strateških projektov in programskih sklopov po obeh horizontalnih načelih se izvede pri pripravi akcijskih načrtov in projektnih zasnov.

Projekti so bili izbrani glede na obstoječe projektne ideje MONG, ki so v različnih fazah obdelave, projekte, ki so vključeni v obstoječe sektorske strategije ali so bili izpostavljeni kot pobude v participativnem procesu. Prikazani projekti v največji meri prispevajo k strateškim ciljem ter imajo potencial za uresničevanje horizontalnih načel.

Nabor projektov ni dokončen. V obdobju uresničevanja strategije se lahko pojavijo tudi nove projektne ideje, ki prispevajo k ciljem in niso še vključene v izdelani seznam. Podrobnejša presoja strateških projektov in programskih sklopov po obeh horizontalnih načelih se izvede pri pripravi akcijskih načrtov in projektnih zasnov.

Časovna oznaka prikazuje predvideno obdobje pričakovanega zaključka projekta oziroma doseganja njegove ključne izvedbene faze. Pri programskih sklopih in trajnejših razvojnih aktivnostih označuje obdobje, do katerega naj bi bil vzpostavljen sistem, program ali prvi celovit rezultat. Časovna razvrstitev je okvirna ter se preverja in posodablja v akcijskih načrtih.

Opredelitev časovnega okvirja:

K – kratkoročno: predviden zaključek projekta oziroma doseganje ključne izvedbene faze do leta 2032.

S – srednjeročno: predviden zaključek projekta oziroma doseganje ključne izvedbene faze v obdobju 2033–2038.

D – dolgoročno: predviden zaključek projekta oziroma doseganje ključne izvedbene faze v obdobju 2039–2045.

Projekt	Kaj prinaša	Povezava s cilji	Časovni okvir
Vozlišče znanja v Solkanu	Celovit razvoj univerzitetnega, raziskovalnega, inovacijskega in podjetniškega območja v Solkanu, ki povezuje znanje, raziskave, gospodarstvo in podporne institucije.	Neposredno podpira: A1 Prispeva tudi k: A2, 1, E-2	K
Dom vseh generacij Solkan	Vzpostavitev medgeneracijskega in skupnostnega središča, ki povezuje storitve, programe nevladnih organizacij, druženje ter podporo različnim generacijam prebivalcev.	Neposredno podpira: B1 Prispeva tudi k: B2	K
Nadgradnja sistema daljinskega ogrevanja Nove Gorice	Posodobitev kotlovnice in omrežja daljinskega ogrevanja, večja uporaba lokalnih obnovljivih virov, zmanjševanje emisij ter preveritev možnosti čezmejne širitve sistema.	Neposredno podpira: C1 Prispeva tudi k: E1	S

Projekt	Kaj prinaša	Povezava s cilji	Časovni okvir
Čezmejni razvoj območja reke Soče: Soča-Isonzo II	Skupno urejanje in programski razvoj čezmejnega območja ob Soči za šport, rekreacijo, turizem, varnost, dostopnost ter varovanje rečnega prostora.	Neposredno podpira: E1 Prispeva tudi k: A3, C2, E2	S
Regijski športni center Ajševica	Razvoj regijskega športnega središča z infrastrukturo za šport, trening, rekreacijo in povezovanje športnih programov.	Neposredno podpira: C2 Prispeva tudi k: A3, B1	S
Rekreacijski center Lokve	Celovit razvoj Lokve kot celoletnega rekreacijskega in turističnega središča s športom v naravi, nastanitvami, doživetji in programi dobrega počutja.	Neposredno podpira: D3 Prispeva tudi k: A3, B1	K
Razvoj fakultetnega centra Univerze v Novi Gorici	Zagotovitev prostorov in pogojev za razvoj fakultet, študijskih programov, raziskovalne dejavnosti in univerzitetnega življenja.	Neposredno podpira: A1 Prispeva tudi k: A2, C1, 2	K
Nadgradnja srednješolskega centra Nova Gorica	Prostorska in programska nadgradnja srednješolskega in tehniškega izobraževanja v skladu s potrebami mladih, gospodarstva in nadaljnega razvoja znanj.	Neposredno podpira: A1 Prispeva tudi k: A2, C1, E2	S
Aktivacija stavbnih zemljišč za večstanovanjsko gradnjo	Prostorska in komunalna priprava območja za prihodnje stanovanjske ali druge mestne vsebine. Prednostna namembnost se določi na podlagi strokovnih podlag.	Neposredno podpira: C1 Prispeva tudi k: B1	S
Turistični-rekreacijski razvoj območja ob Vogrščku	Ureditev upravljanja ter razvoj trajnostne rekreacijske, turistične in doživljajske ponudbe ob zadrževalniku ob upoštevanju okoljskih in vodnogospodarskih omejitev.	Neposredno podpira: D3 Prispeva tudi k: A3, D1	K
Grad Rihemberk - središče dediščine in ustvarjalnih praks	Dokončanje obnove ter razvoj programov, ki povezujejo kulturno dediščino, ustvarjalnost, izobraževanje, lokalno skupnost in turizem.	Neposredno podpira: D3 Prispeva tudi k: A3, D1	K
Destinacija za športe v naravi	Ureditev upravljanja ter razvoj trajnostne rekreacijsko-športne, turistične in doživljajske ponudbe.	Neposredno podpira: D3 Prispeva tudi k: A3, D1	K
Rekreacijsko-turistična infrastruktura - mobilnost	Izboljšanje dostopnosti rekreacijskih in turističnih območij z razvojem trajnostnih prevoznih rešitev ter preveritvijo možnosti žičniške povezave med dolinskim in višinskim delom občine.	Neposredno podpira: A3 Prispeva tudi k: D3	D
Rekreacijsko-turistična infrastruktura - atrakcije	Aktivacija prostorskih potencialov, razširitev turistične ponudbe, outdoor.	Neposredno podpira: A3 Prispeva tudi k: D3	S
Nadgradnja namakalnih sistemov in upravljanje vode za kmetijstvo	Razširitev in učinkovitejšo upravljanje namakalne infrastrukture za večjo odpornost kmetijstva, aktivno rabo zemljišč in krepitev lokalne samooskrbe.	Neposredno podpira: D1 Prispeva tudi k: D2, D3	K
Čezmejno prometno vozlišče Nova Gorica–Gorica–Šempeter pri Gorici	Usklajen razvoj železniških, avtobusnih, kolesarskih in peš povezav ter prestopnih točk v čezmejnem somestju.	Neposredno podpira: E1 Prispeva tudi k: A2, B1, C1	S
Prestrukturiranje in revitalizacija poslovne cone Kromberk - Zahod	Prostorska, komunalna in programska prenova poslovne cone za učinkovitejšo rabo površin, razvoj obstoječih podjetij in privabljanje novih dejavnosti.	Neposredno podpira: A2 Prispeva tudi k: C1	S
Strateška pobuda za neposredno železniško povezavo Benetke–Gorica–Nova Gorica–Ljubljana	Pobuda za izboljšanje mednarodne in državne železniške poveztivosti Goriške, ki zahteva sodelovanje držav, železniških upravljavcev, občin in čezmejnih partnerjev.	Neposredno podpira: E2 Prispeva tudi k: A2, C1, E1	D
Primestna železniška povezava Most na Soči–Nova Gorica–Ajdovščina	Razvoj pogostejše in za vsakodnevne uporabnike primernejše železniške povezave, usklajene z mestnim in primestnim javnim potniškim prometom.	Neposredno podpira: D2 Prispeva tudi k: A2, C1	K
Revitalizacija severnega železniškega območja v Novi Gorici	Prestrukturiranje degradiranega območja za nove izobraževalne, gospodarske, javne in druge mestotvorne vsebine ter boljše povezave prek železniškega prostora.	Neposredno podpira: C1 Prispeva tudi k: A1, A2, C2	S
Nadgradnja podjetniškega inkubatorja in podpornega okolja	Razvoj prostorov in programov za mentorstvo, mreženje, razvoj talentov ter povezovanje novih podjetij z izobraževalnimi in raziskovalnimi ustanovami.	Neposredno podpira: A2 Prispeva tudi k: A1, C2	K

Projekt	Kaj prinaša	Povezava s cilji	Časovni okvir
Program energetske trajnosti in lokalnih obnovljivih virov	Razvoj energetskih skupnosti, lokalne proizvodnje in shranjevanja energije ter potrebne infrastrukture za večjo energetsko odpornost prostora.	Neposredno podpira: C1 Prispeva tudi k: A2	D
Čezmejni zeleni sistem	Vzpostavitev povezane mreže zelenih površin, poti in naravnih območij med Novo Gorico, Gorico in Šempetrom za rekreacijo, varovanje narave, podnebno odpornost in kakovost javnega prostora.	Neposredno podpira: E1 Prispeva tudi k: C1, C2, E2	K
Program revitalizacije lokalnih središč	Celovita prenova javnih prostorov, osnovnih storitev, prometne varnosti, javnih objektov in skupnostnih vsebin v pomembnejših lokalnih središčih.	Neposredno podpira: D2 Prispeva tudi k: B1	K
Letni festival identitete prostora	Razvoj osrednjega letnega dogodka, ki povezuje kulturne, ustvarjalne, kulinarčne ali druge vsebine ter krepi identiteto in prepoznavnost Nove Gorice.	Neposredno podpira: B2 Prispeva tudi k: A3, C2, E2	K
Program čezmejnega jezikovnega opismenjevanja in kulturnega dialoga	Podpora učenju slovenskega in italijanskega jezika, dvojezičnim programom ter samozavestnemu in enakovrednemu dialogu med skupnostmi.	Neposredno podpira: B2 Prispeva tudi k: E2	K
Program odpravljanja čezmejnih administrativnih ovir	Sistematično prepoznavanje in reševanje ovir pri delu, študiju, podjetništvu, zdravstvu, mobilnosti in uporabi javnih storitev na obeh straneh meje.	Neposredno podpira: E1 Prispeva tudi k: A2, B1, E2	K-S
Čezmejni kongresno-kulturni center	Vzpostavitev usklajene mreže prostorov, storitev, organizacije in promocije za večje kongresne, kulturne in poslovne dogodke v Novi Gorici in Gorici.	Neposredno podpira: E2 Prispeva tudi k: A3, C2, E1	K
Eurokampus	Vzpostavitev povezanega čezmejnega univerzitetnega okolja, ki usklajuje delovanje univerz, spodbuja mobilnost študentov in krepi mednarodno privlačnost somestja za študij in raziskovanje.	Neposredno podpira: E2 Prispeva tudi k: A1, C2	K
EPIC – nadgradnja vsebin razstave Mesto na meji	Razvoj razstavnih, izobraževalnih in zunanjih vsebin o zgodovini meje, sobivanju in prihodnosti čezmejnega prostora ter povezovanje z dediščino programa GO! 2025.	Neposredno podpira: C2 Prispeva tudi k: A3, E2	K
Rezidenca ob Kornu	Vzpostavitev najemnih oskrbovanih stanovanj s podpornimi prostori, ki izboljšujejo stanovanjsko varnost in pogoje za samostojno bivanje starejših.	Neposredno podpira: B1 Prispeva tudi k: C1, 2	K
Izgradnja kompleksa nizkonajemnih stanovanj Majske poljane	Vzpostavitev novega fonda javnih najemnih stanovanj za izboljšanje dostopnosti bivanja in uravnavanje razmer na stanovanjskem trgu.	Neposredno podpira: B1 Prispeva tudi k: C1	K
Aktivacija PC na podeželju - Branik, Prvačina, Čepovan	Prostorska in komunalna aktivacija poslovnih con v Braniku, Prvačini in Čepovanu za razvoj lokalne obrti, podjetništva in delovnih mest na podeželju.	Neposredno podpira: A2 Prispeva tudi k: D1, D2	S
Poslovna cona nacionalnega pomena Turjak - Okroglica	Vzpostavitev poslovne cone nacionalnega pomena za privabljanje razvojno usmerjenih podjetij, ustvarjanje kakovostnih delovnih mest in dopolnjevanje mreže gospodarskih območij Goriške.	Neposredno podpira: A2 Prispeva tudi k: A1	D
Izgradnja vzhodne obvoznice HC-Soška dolina	Vzpostavitev nove cestne povezave med hitro cesto in Soško dolino za razbremenitev regijskega središča Nova Gorica v mestnem jedru, na območju Vojkove ceste, izboljšanje dostopnosti ter učinkovitejše povezovanje gospodarskih in podeželskih območij.	Neposredno podpira: C1 Prispeva tudi k: D1, A2	D

9 Od strategije do izvedbe

Strategija razvoja MONG 2045 določa dolgoročno razvojno smer občine. Uresničuje se z akcijskimi načrti, občinskim proračunom in načrtom razvojnih programov, sektorskimi dokumenti, konkretnimi projekti ter sodelovanjem z razvojnimi partnerji.

Kot naslednji ključni strateški dokument je predvidena izdelava akcijskega načrta za kratkoročno obdobje 2027-2032. V akcijskem načrtu bodo določeni prednostni projekti in programski sklopi, njihovi nosilci in partnerji, čas izvedbe, predvideni finančni viri ter izvedbeni kazalniki. Nabor projektov v strategiji je izhodišče za nadaljnje načrtovanje in ni dokončen. V akcijskih načrtih se preverja in dopolnjuje glede na pripravljenost projektov, razvojne potrebe, razpoložljiva sredstva in spremenjene okoliščine.

Pri pripravi občinskega proračuna, načrta razvojnih programov in investicijskih odločitev se upoštevajo prispevek posameznega projekta k strateškim ciljem, njegovo razmerje do obeh horizontalnih načel, izvedljivost, finančna vzdržnost ter možnosti pridobivanja državnih, evropskih in drugih sredstev.

Številni projekti presegajo neposredne pristojnosti MONG. Njihova izvedba bo odvisna od uspešnosti sodelovanja z državo, sosednjimi občinami, občino Gorica in drugimi čezmejnimi partnerji, javnimi zavodi, gospodarstvom, univerzo, krajevnimi skupnostmi, nevladnimi organizacijami in drugimi nosilci razvoja. MONG lahko pri posameznem projektu nastopa kot nosilec, partner, koordinator, pobudnik ali zagovornik skupnega razvojnega interesa.

MONG usklajuje pripravo akcijskih načrtov, povezuje nosilce projektov in spremlja njihovo izvajanje. Občinske službe, javni zavodi in drugi nosilci so odgovorni za naloge na svojih področjih ter za zagotavljanje podatkov o napredku. Način koordinacije, poročanja in delitve odgovornosti se podrobneje določi v akcijskih načrtih.

Novi projekti in pomembnejše razvojne odločitve se preverjajo glede na vizijo, strateške cilje in horizontalni načeli strategije. Tako se zagotavlja večja usklajenost občinskih politik in razvojna kontinuiteta tudi skozi daljše časovno obdobje.

10 Spremljanje napredka

Spremljanje napredka omogoča presojo, ali se strategija izvaja in ali se razvoj občine premika v smeri zastavljenih ciljev. Spremlja se izvedba akcijskih načrtov, napredek projektov in programskih sklopov ter gibanje strateških kazalnikov.

Strateški kazalniki so namenjeni spremljanju širših razvojnih sprememb na ravni posameznih stebrov in občine kot celote. Njihova metodologija, viri podatkov in pogostost spremljanja so podrobneje določeni v Prilogi 2. Izvedbeni kazalniki se določijo v akcijskih načrtih. Prikazujejo izvedene aktivnosti, neposredne rezultate, porabo sredstev in napredek posameznih projektov.

Posamezen projekt praviloma ne vpliva neposredno in takoj na strateški kazalnik. Njegovi učinki se lahko pokažejo šele po daljšem časovnem obdobju, na razvojne trende pa vplivajo tudi gospodarske, demografske, družbene in okoljske razmere. Zato se pri strateških kazalnikih presoja predvsem njihovo gibanje skozi daljše časovno obdobje.

Nosilci aktivnosti v sodelovanju z občinsko upravo MONG enkrat letno pripravijo pregled izvajanja veljavnega akcijskega načrta. Pregled vključuje stanje prednostnih projektov, izvedene aktivnosti, pomembnejša odstopanja ter razpoložljive podatke o kazalnikih. Strateški kazalnik se v pregled vključi, ko je na voljo nova primerljiva meritev.

Ob zaključku posameznega akcijskega obdobja se pripravi celoviti pregled izvajanja strategije. Ugotovitve se uporabijo pri pripravi naslednjega akcijskega načrta, določanju projektnih in proračunskih prioritet ter prilagajanju projektnega portfelja, časovnih načrtov, partnerstev in načinov izvedbe.

Takšne prilagoditve ne pomenijo spremembe dolgoročne razvojne smeri. Vizija, razvojni stebri in strateški cilji ostajajo temelj strategije do leta 2045, razen če se strategija formalno posodobi.

11 Skupni razvojni dogovor do leta 2045

Strategija razvoja MONG 2045 je usmerjena k skupnemu razvojnemu dogovoru različnih akterjev tako na območju občine, Severno Primorske (Goriške) razvojne regije, kot v čezmejnem širšem mestnem območju in Goriški evroregiji. Predstavlja tudi novo smer delovanja celotne skupnosti, ki bo z medsebojnim sodelovanjem in usklajevanjem različnih akterjev lahko gradila boljši svet prihodnosti.

Poudarek, ki presega vsebinske nastavke strategije in opredeljuje premik, ki ga je potrebno doseči za to, da bi bila strategija izvedljiva, je v vlogi MONG kot odgovornega akterja ustvarjanja razvojnih politik na vseh ravneh. MONG je v Strategiji razvoja MONG 2045 poleg realizatorja lokalnih pobud, opredeljen tudi kot pobudnik razvojnih idej, mrežnik, ki povezuje akterje z različnih področij ter verodostojen partner v kompleksnih razvojnih partnerstvih.

Strategija razvoja MONG 2045 nadalje povezuje razvoj mesta in podeželja ter opredeljuje vlogo Nove Gorice kot regijskega in čezmejnega središča. Občini in njenim partnerjem daje skupno smer za pripravo projektov, usklajevanje odločitev in določanje razvojnih prioritet.

Obdobje do leta 2045 presega trajanje posameznega mandata občinskega vodstva in mestnega sveta. Strategija zato zagotavlja dolgoročnejšo razvojno kontinuiteto saj predstavlja usmerjevalno orodje za izvedbo dolgoročnih projektov in programskih sklopov. Hkrati pa omogoča, da se projekti in načini izvajanja prilagajajo novim razmeram, znanju in potrebam širše skupnosti.

Strategija razvoja MONG 2045 predstavlja proces, ki se s samim sprejemom ne bo zaključil. Ker je strategija zastavljena ambiciozno bodo strateški projekti terjali veliko aktivacijo nosilcev, strokovnih služb ter drugih udeleženih akterjev. Njena vrednost se bo pokazala v tem, ali bodo njene usmeritve upoštevane pri akcijskih načrtih, proračunskih odločitvah, sektorskih dokumentih in vsakodnevem delu občine ter njenih partnerjev.

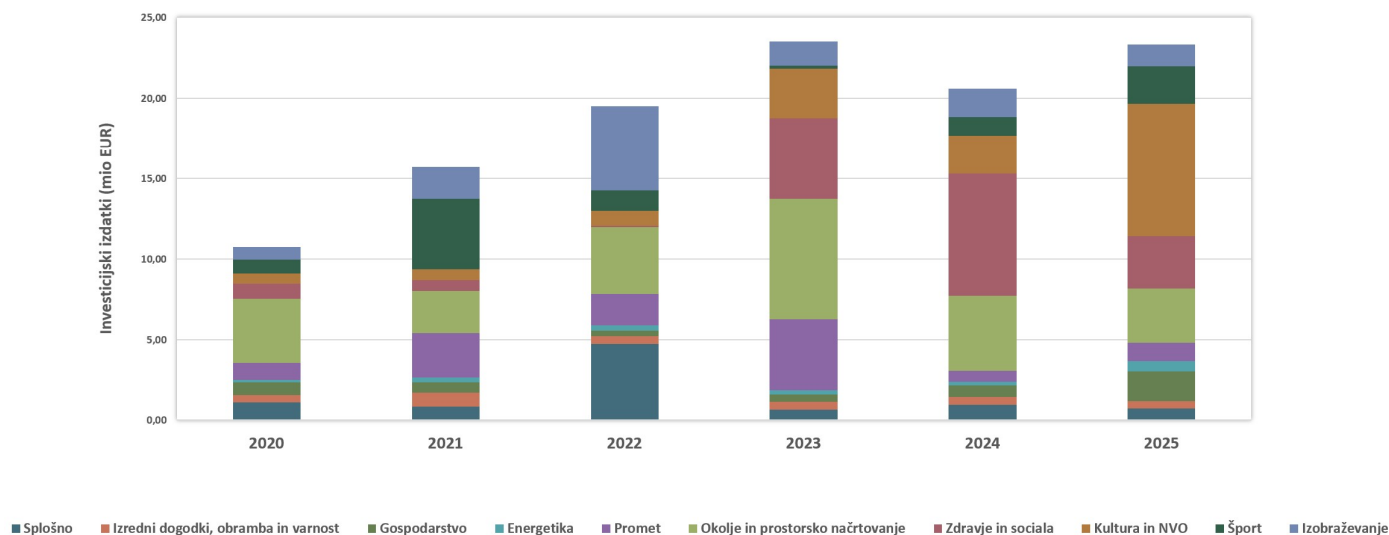
Uresničevanje strategije je nenazadnje odvisno od aktivnosti različnih deležnikov, ki bodo strateške usmeritve prepoznali kot svoje lastne. To velja zlasti za zaposlene v občinski upravi ter vse ostale posameznike, ki delujejo v različnih občinskih podjetjih, javnih zavodih in drugih institucijah, ki z občino neposredno sodelujejo. Doprinos k uresničevanju strategije lahko prispevajo tudi gospodarstveniki, nevladne organizacije, akterji javnega življenja in drugi nosilci razvoja ter nenazadnje vsi občani. Le tako bo Mestna občina Nova Gorica svojo prihodnost gradila kot skupnost, ki živi brezmejno.

PRILOGE

Priloga 1: Pregled investicijskih izdatkov v letih 2020 – 2025

V spodnjem grafikonu so investicijski izdatki združeni v deset vsebinskih kategorij, ki omogočajo lažji pregled razvojnih usmeritev in gibanja investicijskih vlaganj Mestne občine Nova Gorica v obdobju 2020–2025. Posamezne kategorije združujejo sorodne programske klasifikacije in prikazujejo investicije po ključnih področjih delovanja občine. Kategorija **Splošno** zajema področja političnega sistema, ekonomske in fiskalne administracije, zunanje politike in mednarodnega sodelovanja, skupnih administrativnih služb ter lokalne samouprave. Kategorija **Izredni dogodki, obramba in varnost** vključuje vlaganja v zaščito in reševanje, prometno varnost ter intervencijske programe. Kategorija **Gospodarstvo** obsega investicije v kmetijstvo, razvoj podeželja, gozdarstvo, podjetništvo in turizem, medtem ko kategorija **Energetika** prikazuje vlaganja v energetska infrastrukturo ter obnovljive vire energije. Kategorija **Promet** zajema investicije v prometno infrastrukturo in mobilnost, kategorija **Okolje in prostorsko načrtovanje** pa vlaganja v komunalno infrastrukturo, varstvo okolja in urejanje prostora. Kategorija **Zdravje in sociala** vključuje investicije v zdravstveno in socialno infrastrukturo, kategoriji **Kultura in nevladne organizacije** ter **Šport** prikazujeta vlaganja v kulturne, družbene in športne dejavnosti ter pripadajočo infrastrukturo, kategorija **Izobraževanje** pa zajema investicije v vrtce, šole in druge vzgojno-izobraževalne ustanove.

Investicijski izdatki po kategorijah (2020–2025)

Interpretacija grafikona:

V obdobju 2020–2025 je Mestna občina Nova Gorica postopno povečevala obseg investicijskih vlaganj. Skupni investicijski izdatki so se povečali z 10,7 milijona evrov v letu 2020 na 23,3 milijona evrov v letu 2025. Investicijska aktivnost je bila usmerjena predvsem v razvoj javne infrastrukture, izboljševanje kakovosti bivanja ter krepitev javnih storitev na različnih področjih.

Največji delež sredstev je bil v celotnem obdobju namenjen okolju in prostorskemu načrtovanju. To področje vključuje predvsem vlaganja v komunalno infrastrukturo, oskrbo z vodo, odvajanje in čiščenje

odpadnih voda, ravnanje z odpadki ter urejanje prostora. Posebej izstopa leto 2023, ko so investicije na tem področju dosegle najvišjo raven v analiziranem obdobju.

Pomemben del investicijskih sredstev je bil namenjen tudi prometni infrastrukturi, zlasti gradnji in obnovi občinskih cest, prometnim ureditvam ter javni razsvetljavi. Vlaganja so bila najintenzivnejša v letu 2023, ko je bilo izvedenih več večjih infrastrukturnih projektov.

Po letu 2023 je opazen izrazit porast investicij na področju zdravstva in sociale, predvsem zaradi večjih vlaganj v zdravstveno infrastrukturo. Najvišjo vrednost so investicije na tem področju dosegle v letu 2024, ko je bila izgradnja prizidka Zdravstvenega doma Nova Gorica ena najpomembnejših občinskih investicij v zadnjih letih.

V zadnjih letih se je močno povečal tudi obseg vlaganj na področju kulture in nevladnih organizacij, ki je leta 2025 dosegel najvišjo vrednost v celotnem analiziranem obdobju. Povečanje je povezano predvsem z investicijskim ciklom Evropske prestolnice kulture GO! 2025 ter izvedbo večjih projektov na področju kulturne infrastrukture. Učinki teh investicij presegajo zgolj kulturno področje, saj prispevajo tudi k prenovi javnega prostora, večji privlačnosti mesta, razvoju turizma, mednarodni prepoznavnosti ter ustvarjanju pogojev za delovanje kulturnih dejavnosti in organizacij civilne družbe.

Področji športa in izobraževanja kažeta nekoliko bolj neenakomerno investicijsko dinamiko, saj je obseg vlaganj odvisen predvsem od časovnega izvajanja posameznih večjih projektov. Kljub temu obe področji ostajata pomemben del razvojnih vlaganj občine, saj prispevata k izboljševanju pogojev za vzgojo in izobraževanje, šport, rekreacijo ter kakovostno preživljanje prostega časa občanov.

Investicije na področjih gospodarstva, energetike, splošnih dejavnosti občine ter izrednih dogodkov, obrambe in varnosti predstavljajo manjši, vendar pomemben del investicijskega portfelja. Prispevajo k uravnoveženemu razvoju lokalnega okolja, podpori gospodarskim dejavnostim, učinkovitejši rabi energije ter zagotavljanju varnega in učinkovitega delovanja občine.

Priloga 2: Podrobnejša opredelitev strateških kazalnikov

Priloga podrobneje metodološko opredeljuje strateške kazalnike, predstavljene pri posameznih razvojnih stebrih. Za vsak kazalnik določa povezavo s ciljem, opis, izhodiščno vrednost oziroma način njene določitve, enoto mere, predvideni vir podatkov, želeno smer gibanja in pogostost spremljanja.

Strategija razvoja MONG 2045 je krovni razvojni dokument in ne nadomešča veljavnih sektorskih strategij, programov in drugih izvedbenih dokumentov. Ti se še naprej izvajajo in spremljajo v skladu s svojimi cilji, kazalniki in časovnimi okviri. Kadar je strateški kazalnik vsebinsko povezan s kazalnikom sektorske strategije, se praviloma uporabi že vzpostavljeni vir podatkov in način spremljanja, če sta ustrezna. Tako se preprečujeta podvajanje zbiranja podatkov in vzpostavljanje različnih vrednosti za isto razvojno vprašanje. Pregled upoštevanih strateških dokumentov in strokovnih podlag je prikazan v Prilogi 3.

Pri kazalnikih, za katere obstajajo uradni in primerljivi podatki, se kot izhodišče uporabi zadnja razpoložljiva vrednost za zaključeno leto oziroma drugo jasno opredeljeno primerljivo obdobje. Kadar enotna evidenca še ni vzpostavljena, se izhodišče določi s prvo standardizirano meritvijo, popisom, anketo ali prostorsko analizo. Ob tem se določijo način izračuna, območje spremljanja in nosilec zbiranja podatkov, da se zagotovi primerljivost rezultatov skozi čas.

Strateški kazalniki predstavljajo krovni okvir za dolgoročno spremljanje strategije. V akcijskih načrtih se lahko glede na izbrane ukrepe, sektorske sisteme spremljanja, razpoložljivost podatkov in razvoj metodologij podrobneje razčlenijo, dopolnijo ali ustrezno prilagodijo, pri čemer se ohranita povezava s strateškimi cilji in možnost spremljanja dolgoročnega napredka. Ciljne vrednosti, izvedbeni kazalniki, odgovorni nosilci, roki in finančni viri se določijo v akcijskih načrtih oziroma drugih izvedbenih dokumentih.

Strateški kazalnik	Cilj	Opis	Izhodiščna vrednost / način določitve	Enota mere	Vir podatkov	Želena smer	Pogostost spremljanja
A – AMBICIOZNO GOSPODARSTVO							
Število udeležencev v programih, povezanih z razvojnimi potrebami gospodarstva	A1	Kazalnik prikazuje, ali se vzpostavlja razvojni krog med izobraževanjem, talenti in gospodarstvom. Kazalnik je posebej pomemben zaradi poudarka na znanju, raziskavah, talentih in kadrih	Izhodišče se določi s prvim usklajenim popisom za zadnje zaključeno koledarsko leto. Pred popisom se določi merila za vključitev programov ter enotna pravila poročanja. Dokler ni mogoče zanesljivo izločiti večkratnih vključitev iste osebe, se spremlja število evidentiranih udeležb, število unikatnih udeležencev pa le tam, kjer ga je mogoče ugotoviti na zakonit in primerljiv način.	število evidentiranih udeležb; po možnosti tudi število unikatnih udeležencev	MONG – centralna evidenca na podlagi standardiziranih letnih poročil izvajalcev programov (npr. UNG, Šolski center Nova Gorica, RRA SP, Primorski tehnološki park, zbornice, javni zavodi in drugi vključeni izvajalci).	povečanje vključevanja ob ohranjanju vsebinske relevantnosti programov	letno
Dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah	A2	Kazalnik prikazuje kakovost gospodarske strukture, ne samo števila podjetij. Pomemben je zato, ker cilj ne pomeni samo seštevek aktivnosti, temveč gospodarstvo z višjo ustvarjeno vrednostjo.	Uporabi se vrednost za zadnje zaključeno poslovno leto. Izračun temelji na agregatu neto dodane vrednosti in števila zaposlenih na podlagi delovnih ur pri gospodarskih družbah s sedežem v MONG. Za dolgoročne primerjave se vrednost preračuna tudi v stalne cene oziroma spremlja z indeksom glede na	EUR na zaposlenega; realni indeks (izhodiščno leto = 100); po potrebi indeks RS = 100	AJPES – podatki iz letnih poročil gospodarskih družb; namenski agregat za družbe s sedežem v MONG (obdelava AJPES oziroma RRA SP). SURS – indeks cen življenjskih potrebščin za preračun realne rasti.	realno povečanje in približevanje oziroma preseganje slovenskega povprečja	letno

Strateški kazalnik	Cilj	Opis	Izhodiščna vrednost / način določitve	Enota mere	Vir podatkov	Želena smer	Pogostost spremljanja
			izhodiščno leto in slovensko povprečje.				
Povprečna doba bivanja turistov	A3	Kazalnik prikazuje kakovost in zadrževanje obiska, ne le obseg promocije. Izpostavljen je pomen, razvoja doživljajske ekonomije v smeri višje dodane vrednosti, ne zgolj večjega števila enodnevnih obiskov	Izhodišče se določi kot povprečje zadnjih treh zaključenih koledarskih let. Vrednost za leto 2025 se zaradi vpliva EPK 2025 prikaže tudi ločeno. Kazalnik se izračuna kot število prenočitev, deljeno s številom prihodov turistov v MONG.	povprečno število prenočitev na prihod turista	SURS, podatkovna baza SiStat – Prihodi in prenočitve turistov po državah, občine, Slovenija, letno (ID 2164526S).	povečanje ob hkratnem spremljanju sezonskosti in kakovosti življenja prebivalcev	letno
B – VKLJUČUJOČA DRUŽBA							
Delež prebivalcev, zadovoljnih s kakovostjo življenja, vključenostjo in dostopnostjo javnih storitev	B1, B2	Krovni anketni kazalnik zajame učinke, ki jih administrativni podatki težko pokažejo. Povezuje materialne in nematerialne vidike kakovosti življenja. Meri, ali se učinki storitev, stanovanjskih rešitev, mobilnosti, skupnosti in javnih programov odražajo v vsakdanji izkušnji prebivalcev.	Izhodišče se določi s prvo standardizirano in reprezentativno anketo prebivalcev po sprejemu strategije. Vprašalnik, vzorec, način terenskega dela in izračun kazalnika se ohranijo pri vseh naslednjih meritvah. Priporoča se ločen prikaz rezultatov za mesto, primestna in podeželska območja.	delež respondentov v %; zadovoljni = povprečna ocena najmanj 4 na petstopenjski lestvici pri vnaprej določenem naboru vprašanj	MONG – standardizirana periodična anketa prebivalcev, izvedena pri usposobljenem izvajalcu; po potrebi dopolnjena z anketami posameznih sektorskih strategij.	povečanje deleža zadovoljnih prebivalcev in zmanjševanje razlik med območji ter skupinami	na 3 leta
Število dostopnih stanovanjskih rešitev, vzpostavljenih ali aktiviranih s	B1	Kazalnik prikazuje kako občina izboljšuje pogoje za bivanje mladih, družin, perspektivnih kadrov in ranljivih skupin. Izkazuje kakovost bivanja, socialno	Ob sprejemu strategije se popiše obstoječi fond dostopnih stanovanjskih rešitev. Za spremljanje prispevka strategije se dodatno vodi	število aktivnih stanovanjskih enot oziroma drugih jasno opredeljenih stanovanjskih rešitev;	Stanovanjski sklad Mestne občine Nova Gorica – javni sklad (letna poročila in evidence); MONG – evidence projektov, pogodb,	povečanje	letno

Strateški kazalnik	Cilj	Opis	Izhodiščna vrednost / način določitve	Enota mere	Vir podatkov	Želena smer	Pogostost spremljanja
sodelovanjem MONG		vklučenost in možnost dolgoročnega ostajanja v občini.	kumulativno število rešitev, ki so bile po izhodiščnem datumu na novo zgrajene, pridobljene, prenovljene, oddane ali drugače aktivirane s finančnim, prostorskim, organizacijskim ali pogodbenim sodelovanjem MONG.	kumulativno od izhodiščnega leta	prostorskih rešitev in drugih oblik sodelovanja.		
C – MESTO PRILOŽNOSTI							
Površina zelenih, senčenih, vodno prepustnih in kakovostno urejenih javnih površin	C1	Kazalnik prikazuje, ali se mesto razvija kot zeleno, zdravo in podnebno odpornejše urbano okolje, ter posledično fizično izboljšuje kot prostor srečevanja, bivanja, rekreacije in javnega življenja.	Izhodišče se določi z enotno GIS-inventarizacijo javnih površin. Pred popisom se opredelijo merila za zelenost, senčenje, vodno prepustnost, javno dostopnost in kakovost ureditve ter pravila, ki preprečujejo dvojno štetje istih površin. Poleg skupne površine se priporoča prikaz na prebivalca in prostorske razporeditve.	ha in m ² na prebivalca; po potrebi delež urbanega območja v %	MONG – GIS in evidenca javnih površin; GURS/e-Prostor – zemljiški kataster, ortofoto in druge prostorske podlage; terenski popis oziroma podatki upravljavcev javnih površin.	povečanje površine in izboljšanje kakovosti ter prostorske dostopnosti	evidenca se posodablja letno; celovita presoja na 2 leti
Delež poti, opravljenih peš, s kolesom in javnim prevozom	C1	Kazalnik meri modalni razrez vsakodnevnih poti. Spremembe odražajo skupni učinek javnega prevoza, peš in kolesarske infrastrukture,	Uporabi se zadnja primerljiva meritev modalnega razreza iz veljavne občinske celostne prometne strategije oziroma prva	delež vseh evidentiranih poti v %, ločeno za hojo, kolesarjenje in javni prevoz; po potrebi tudi skupni delež trajnostnih načinov	Občinska celostna prometna strategija MONG – anketa potovalnih navad in načrt spremljanja kazalnikov; MONG ter nacionalni	povečanje deleža hoje, kolesarjenja in javnega prevoza ter zmanjšanje deleža poti z osebnim avtomobilom	na 3–4 leta oziroma skladno z metodologijo in ciklom

Strateški kazalnik	Cilj	Opis	Izhodiščna vrednost / način določitve	Enota mere	Vir podatkov	Želena smer	Pogostost spremljanja
		prostorskega razvoja ter potovalnih navad.	meritev, izvedena po enotni nacionalni metodologiji. Obseg populacije, namen poti, obdobje anketiranja in način vzorčenja morajo ostati primerljivi.		sistem OCPS pri MOPE/SPTM.		spremljanja OCPS
Obisk in uporaba ključnih mestnih kulturnih, športnih, rekreacijskih in prostočasnih vsebin	C2	Meri se število obiskov oziroma udeležencev v izbranih kulturnih, športnih, rekreacijskih in prostočasnih programih ter objektih. Kazalnik prikazuje uporabo mestnih priložnosti, ne le obstoj infrastrukture.	Pred prvo meritvijo se določi stalni nabor ključnih programov, objektov in vsebin ter enotna pravila poročanja. Izhodišče se določi za zadnje zaključeno leto z dovolj popolnimi podatki. Število obiskov in število udeležencev se vodita ločeno, ker posamezna oseba lahko vsebine uporabi večkrat.	število obiskov oziroma uporab na leto; kjer je mogoče tudi število udeležencev	MONG – centralna evidenca na podlagi letnih poročil javnih zavodov, upravljavcev kulturnih in športnih objektov, društev ter drugih izbranih izvajalcev; sistemi vstopnic, rezervacij in števci obiska.	povečanje uporabe in raznolikosti udeležbe ob ohranjanju kakovosti programov	letno
D – VITALNO PODEŽELJE							
Število aktivnih lokalnih ponudnikov, predelovalcev in obrtnikov, vključenih v lokalne proizvodne in kratke dobavne verige	D1	Kazalnik prikazuje razvoj lokalne proizvodne in samooskrbne osnove podeželja. Vključuje kmetijska gospodarstva, predelovalce, obrtnike in druge lokalne ponudnike, ki svoje proizvode ali storitve vključujejo v organizirane lokalne prodajne in oskrbne poti,	Izhodišče se določi s prvim usklajenim popisom. Kot aktiven se šteje ponudnik, ki je v spremljanem letu dejansko prodajal ali dobavljal v vsaj eno vnaprej opredeljeno lokalno oziroma kratko dobavno verigo (npr. javni zavodi, gostinstvo,	število aktivnih ponudnikov na leto; ponudnik se v skupnem seštevku šteje enkrat	MONG/RRA SP – centralna evidenca na podlagi podatkov javnih zavodov, upravljavcev tržnic, zadrug, turističnih in gostinskih partnerjev ter drugih organizatorjev dobavnih verig; MKGP – Register kmetijskih gospodarstev in AJPes – Poslovni register	povečanje	letno

Strateški kazalnik	Cilj	Opis	Izhodiščna vrednost / način določitve	Enota mere	Vir podatkov	Želena smer	Pogostost spremljanja
		na primer v oskrbo javnih zavodov, gostinstvo, turizem, tržnice, zadruga ali druge oblike neposredne prodaje.	turizem, tržnice, zadruga ali organizirana neposredna prodaja).		Slovenije kot podpora vira za preverjanje statusa.		
Demografska vitalnost podeželskih naselij	D2	Meri dolgoročno gibanje števila prebivalcev in starostno strukturo izbranih podeželskih naselij. Kazalnik se interpretira skupaj z dostopnostjo storitev, stanovanjskimi možnostmi in prometno povezanostjo. Če podeželje izgublja prebivalce ali se izrazito stara, tudi drugi ukrepi nimajo dolgoročnega učinka.	Najprej se enkratno določi seznam podeželskih naselij, ki se bo uporabljal skozi celotno obdobje spremljanja. Izhodišče predstavljajo zadnji objavljeni letni podatki SURS o številu in starostni sestavi prebivalstva v teh naseljih. Priporoča se prikaz vrednosti po naseljih ter skupnega agregata.	število prebivalcev; petletna sprememba v %; indeks staranja oziroma deleži izbranih starostnih skupin	SURS, podatkovna baza SiStat – Prebivalstvo po spolu in po starosti, občine in naselja, Slovenija, letno (ID 05C5003S) ter Prebivalstvo – izbrani kazalniki, občine in naselja, Slovenija, letno (ID 05C5006S); MONG – stalni seznam podeželskih naselij.	stabilizacija oziroma rast števila prebivalcev in izboljšanje starostne strukture	letno; poglobljena presoja trenda na 3–5 let
Obisk in uporaba ključnih podeželskih rekreacijskih, dediščinskih in doživljajskih območij	D3	Meri uporabo izbranih podeželskih rekreacijskih, dediščinskih in doživljajskih območij. Pri interpretaciji se upoštevajo nosilnost prostora, sezonskost in kakovost ponudbe.	Pred prvo meritvijo se določi stalni nabor območij in način merjenja za vsako območje. Kjer obstajajo števci, evidence vstopnic ali rezervacij, se uporabi zadnje zaključeno leto; drugje se izhodišče določi s prvo celovito letno meritvijo. Podatki se prikazujejo po območjih in se ne seštevajo brez	število obiskov oziroma uporab na leto po posameznem območju; po potrebi sezonski indeks	Upravitelji območij in objektov, MONG, Javni zavod za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina, sistemi vstopnic in rezervacij ter avtomatski števci obiska.	povečanje kakovostne in prostorsko vzdržne uporabe; stabilizacija, kjer se dosega nosilnost prostora	letno; na občutljivih območjih tudi sezonsko

Strateški kazalnik	Cilj	Opis	Izhodiščna vrednost / način določitve	Enota mere	Vir podatkov	Želena smer	Pogostost spremljanja
			primerljive metodologije.				
E – GORIŠKA EVROREGIJA							
Število skupnih čezmejnih javnih storitev, sistemov ali upravljavskih rešitev	E1	Meri število trajno delujočih skupnih ali usklajenih storitev, sistemov in upravljavskih rešitev. Enkratni dogodki in projekti brez nadaljnjega delovanja se ne upoštevajo. Kazalnik presega simbolno sodelovanje in meri funkcionalno povezanost prostora.	Izhodišče se določi s skupnim popisom aktivnih rešitev na zadnji dan izhodiščnega leta. Upošteva se rešitev, ki ima opredeljene partnerje in način upravljanja, dejansko deluje oziroma se redno izvaja ter je namenjena uporabnikom ali skupnemu upravljanju čezmejnega prostora.	število aktivnih skupnih ali usklajenih storitev, sistemov in upravljavskih rešitev	Skupna letna evidenca MONG, EZTS GO, Občine Gorica, Občine Šempeter - Vrtojba ter pristojnih izvajalcev in upravljavcev posameznih storitev oziroma sistemov.	povečanje števila in vsebinskega obsega trajno delujočih rešitev	letno
Uporaba čezmejnih mobilnostnih povezav	E1	Meri število uporabnikov čezmejnih prometnih storitev (potniki in uporabniki mreže izposoje koles Go2Go). Kakovost in zadovoljstvo uporabnikov se spremljata z dopolnilno periodično anketo.	Izhodišče se določi za zadnje polno leto z dovolj popolnimi podatki po posamezni storitvi. Podatki za avtobus, železnico, izposajo koles in druge oblike se vodijo kot ločene časovne vrste; zaradi različnih merskih enot se ne seštevajo v eno absolutno vrednost brez vnaprej določene indeksne metodologije.	število potnikov, voženj, izposoj oziroma uporab po posamezni storitvi; dopolnilno indeks uporabe (izhodiščno leto = 100) in ocena zadovoljstva	Upravljavci in izvajalci izbranih čezmejnih mobilnostnih storitev; DUJPP; MONG; EZTS GO oziroma upravljavec sistema Go2Go; po potrebi železniški in avtobusni prevozniki na slovenski in italijanski strani.	povečanje uporabe in izboljšanje zadovoljstva uporabnikov	letno; anketa zadovoljstva na 3 leta
Mednarodna udeležba v skupnih čezmejnih	E1, E2	Meri število udeležencev in obiskovalcev iz širšega evropskega in	Pred prvo meritvijo se določi stalni nabor programov, minimalna	število in delež udeležencev oziroma obiskovalcev iz držav	Standardizirane evidence prijav, vstopnic in obiskovalcev pri MONG,	ohranitev visoke oziroma povečanje mednarodne udeležbe glede na	letno

Strateški kazalnik	Cilj	Opis	Izhodiščna vrednost / način določitve	Enota mere	Vir podatkov	Želena smer	Pogostost spremljanja
kulturnih, izobraževalnih, podjetniških, športnih in turističnih programih		mednarodnega prostora v izbranih skupnih čezmejnih programih.	merila za njihovo skupno čezmejno naravo ter način zajema države oziroma območja prebivališča udeležencev. Kot mednarodna udeležba se za merjenje zunanje privlačnosti prednostno spremljajo udeleženci s prebivališčem zunaj Slovenije in Italije; udeležba iz Slovenije in Italije se prikazuje ločeno. Zaradi izjemnega leta EPK 2025 se leto 2025 vodi kot posebna referenčna vrednost, redno izhodišče pa se določi s prvo primerljivo celoletno meritvijo po njem.	zunaj Slovenije in Italije; ločeno udeležba iz Slovenije in Italije	EZTS GO, Občini Gorica, Javnem zavodu GO! 2025 oziroma nasledstvenih organizacijah, javnih zavodih, turističnih organizacijah in drugih izbranih izvajalcih skupnih programov.	primerljivo 2025 izhodišče po izvedbi EPK 2025	

Kratice uporabljene v Prilogi 2	
AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
DUJPP	Družba za upravljanje javnega potniškega prometa
EZTS GO	Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje GO
GIS	Geografski informacijski sistem
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MONG	Mestna občina Nova Gorica
MOPE	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
OCPS	Občinska celostna prometna strategija
RRA SP	RRA Severne Primorske d. o. o. Nova Gorica
SiStat	Podatkovna baza Statističnega urada Republike Slovenije
SPTM	Slovenska platforma za trajnostno mobilnost
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
UNG	Univerza v Novi Gorici
e-Prostor	Portal prostorskih in nepremičninskih podatkov Geodetske uprave Republike Slovenije
Go2Go	Sistem čezmejne izposoje koles

Priloga 3: Pregled strateških dokumentov in strokovnih podlag

V začetni fazi priprave Strategije razvoja MONG 2045 so bili pregledani različni obstoječi strateški dokumenti, sektorske strategije MONG in strokovne podlage, kjer se je osredotočilo predvsem na vizijo, strateške usmeritve ali cilje. Namen pregleda različnih dokumentov je bil seznanitev z obstoječimi, že zapisanimi cilji in usmeritvami tako državnih strateških dokumentov kot občinskih sektorskih strategij.

Od hierarhično nadrejenih strateških dokumentov sta bila podrobneje pregledana Strategija razvoja Slovenije 2030 in Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050. Na občinski ravni pa so bile v pregled vključene sektorske strategije navedene pod 2. poglavjem.

V začetni fazi se je pregledalo tudi že izdelane strokovne podlage za novo generacijo prostorskih aktov, torej novelacijo strateškega prostorskega akta oz. pripravo občinskega prostorskega plana in v nadaljevanju tudi občinskega prostorskega načrta. V strokovnih podlagah so prepoznani trenutni izzivi s katerimi se MONG sooča in predlagani nekateri ukrepi, ki jih naslavlja.

1 Strateške usmeritve države

1.1 Strategija razvoja Slovenije 2030

Vizija:

V sozvočju z okoljem in časom smo našli ravnovesje kakovostnega življenja. S pomočjo učenja se uspešno soočamo z največjimi izzivi. Smo inovativni, ideje spreminjamo v dejanja. Z zaupanjem ustvarjamo dobre odnose ter gradimo solidarno in strpno družbo. Slovenijo samozavestno odpiramo partnerjem, pripravljenim na sodelovanje. Ponosni bogatimo globalno mrežo s svojo kulturno edinstvenostjo.

Osrednji cilj strategije razvoja: zagotoviti kakovost življenja za vse.

Strateške usmeritve:

- vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba,
- učenje za in skozi vse življenje,
- visoko produktivno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse,
- ohranjeno zdravo naravno okolje,
- Visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja.

Slika prikazuje matriko razvojnih ciljev in strateških usmeritev iz Strategije razvoja Slovenije 2030

Kakovost življenja za vse	Vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba	Visoko produktivno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse	Učenje za in skozi vse življenje	Ohranjeno zdravo naravno okolje	Visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja
Cilj 1: Zdravo in aktivno življenje	•		•	•	
Cilj 2: Znanje in spretnosti za kakovostno življenje in delo	•	•	•		
Cilj 3: Dostojno življenje za vse	•				•
Cilj 4: Kultura in jezik kot temeljna dejavnika nacionalne identitete	•		•		
Cilj 5: Gospodarska stabilnost		•			•
Cilj 6: Konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor		•	•		•
Cilj 7: Vključujoč trg dela in kakovostna delovna mesta	•	•	•		
Cilj 8: Nizkoogljično krožno gospodarstvo	•	•	•	•	
Cilj 9: Trajnostno upravljanje naravnih virov	•	•		•	
Cilj 10: Zaupanja vreden pravni sistem	•	•			•
Cilj 11: Varna in globalno odgovorna Slovenija	•	•		•	•
Cilj 12: Učinkovito upravljanje in kakovostne javne storitve		•	•		•

1.2 Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050

Vizija prostorskega razvoja:

1. Slovenija bo premišljeno upravljala s svojim prostorom in bo svojim prebivalcem zagotavljala optimalne razmere za varno in zdravo okolje ter visoko kakovost življenja. Svoj razvoj bo snovala na lastnih prostorskih potencialih, prepoznavnosti in identiteti.
2. Naravno in naravne vire bomo varovali in z njimi trajnostno gospodarili.
3. S premišljenimi urbanističnimi, krajinskimi in arhitekturnimi rešitvami bomo ustvarili prepoznaven red v prostoru.
4. V poselitveni strukturi bomo ohranili sestavo naselij po meri človeka, mesta in druga naselja bodo med seboj sodelovala pri reševanju skupnih izzivov.
5. Središča bo povezoval udoben, učinkovit in cenovno dostopen javni potniški promet.
6. Slovenska naselja bodo prijetna za bivanje in delo, uspešna, okoljsko vzdržna in podnebno nevtralna.

7. Urbana naselja so središča znanja in inovacij, v njih so razviti vrhunski znanstvenoraziskovalni centri.
8. Podeželje bo kljub modernizaciji obdržalo prepoznavno krajinsko podobo.
9. Ohranjena naravna neposeljena območja in zeleni sistemi bodo medsebojno povezani.
10. Morje in obala bosta kot del nacionalne identitete med ključnimi razvojnimi priložnostmi Slovenije.
11. Energetski sistem bo zanesljivo oskrboval gospodinjstva in gospodarstva z energijo.
12. Prometna, energetska, infrastruktura elektronskih komunikacij bodo učinkovito povezovale središča.

Cilji:

- Vzpostaviti ustrezne razmere za prehod v podnebno nevtralno družbo
- Doseči mednarodno konkurenčnost slovenskih mest
- Zagotoviti kakovost življenja na urbanih in podeželskih območjih
- Okrepiti prostorsko identiteto
- Izboljšati odpornost in prilagodljivost prostora na spremembe

2 Obstoječe sektorske strategije Mestne občine Nova Gorica

2.1 Trajnostna urbana strategija – TUS 2030

Vizija 2030 – Kakšno mesto je Nova Gorica leta 2030?

- Pametno in podjetno
- Pravično in privlačno
- Zeleno in zdravo
- Povezano in dostopno
- Čezmejno in evropsko

Razvojni izzivi:

1. Gospodarska transformacija
2. Vitalnost mesta in socialno vključevanje meščanov vseh starostnih skupin
3. Zmanjševanje ogljičnega odtisa in novi obnovljivi viri energije
4. Pozicioniranje in povezanost mesta v slovenskem, regijskem ter evropskem prostoru
5. Učinkovitost mestnih sistemov in procesov ter digitalna transformacija

TUS v nadaljevanju za prepoznane izzive opredeljuje prednostne usmeritve s cilji in sklopi ukrepov, konkretnimi aktivnostmi in kazalniki uspešnosti.

2.2 Strategija kmetijstva

Vizija

Kmetijstvo na območju Mestne občine Nova Gorica bo do leta 2034 uspešna in rastoča gospodarska dejavnost.

Pridelava kakovostne hrane ob skrbi za okolje bo pomemben element trajnostnega in prostorskega razvoja občine ter ključni nosilec razvoja podjetniških aktivnosti na podeželju.

Kmetijska gospodarstva v občini bo primerljiva s kmetijskimi gospodarstvi v Sloveniji in v širšem čezmejnem prostoru z vidika velikosti, dohodkov in inovativnosti.

Strateški cilj

Dvig kmetijske proizvodnje s ciljem spodbujanja lokalne oskrbe in prehranske varnosti in izboljšanje dohodkovnega položaja kmetijskih gospodarstev.

Prednostne usmeritve:

- 1 - Izboljšanje infrastrukture in povečanje tržne usmerjenosti kmetijskih gospodarstev
- 2 - Trajnostno kmetovanje in upravljanje z gozdovi
- 3 - Prilagajanje podnebnim spremembam
- 4 - Medsektorsko povezovanje
- 5 - Ohranjanje tradicij, kulturne dediščine in podeželske krajine

2.3 Celostna prometna strategija 2025

Vizija:

Mestna občina Nova Gorica je varen in zelen prostor, kjer s trajnostnimi potovalnimi navadami prispevamo k blaginji občine in kakovosti bivanja za vse, promet pa učinkovito zadovoljuje potrebe gospodarstva in prebivalcev.

Cilji:

- Izboljšana kakovost življenja za vse generacije, zlasti za ranljive skupine, v privlačni, zeleni in povezani skupnosti.
- Vsem dostopen prometni sistem, ki omogoča socialno vključenost.
- Večja varnost vseh udeležencev cestnega prometa.
- Izboljšana dostopnost do osnovnih storitev in aktivnosti.
- Bolj zdravi in bolj telesno aktivni prebivalci.
- Okrepljeno lokalno in regionalno gospodarstvo, ki temelji na pozitivnih demografskih trendih in izboljšani dostopnosti.
- Znižane lokalne emisije onesnaževal in toplogrednih plinov iz prometa.

2.4 Strategija razvoja trajnostnega turizma v destinaciji Nova Gorica in Vipavska dolina 2024-2030

Vizija:

Destinacija Nova Gorica in Vipavska dolina:

- je biser med destinacijami na preseku svetov Krasa, Alp in Mediterana. Je dežela kontrastov, ki ponuja pristna in zelena turistična doživetja, izvrstno kulinariko, tisočletno zgodovino ter zgodbo edinstvenega Evropskega somestja.
- je prva izbira gostov, ki se želijo potopiti v nepozabne običaje in kulturo; uživati v odlični hrani, vinu, športnih, adrenalinskih doživetjih in neokrnjeni naravi; ter sobivati z gostoljubnim lokalnim prebivalstvom.

Destinacija Nova Gorica in Vipavska dolina ponuja:

- Na kožo pisano pristno, butično doživetje, ki vedno prijetno preseneča z visoko kakovostjo
- Nepozabna kulturna, gastronomska in zgodovinska odkritja, ki jih ni mogoče doživeti nikjer drugje
- Prijazno in milo klimo ter neokrnjeno naravo, ki vabi celo leto
- Simpatične in sproščene športne izzive, ki telo napolnijo z malo več ali malo manj adrenalina
- Trajnostni pristop v sožitju z naravo, lokalnim prebivalstvom, obiskovalci in ponudniki.

Strateški cilji do leta 2030:

- Učinkovito upravljanje s turistično destinacijo

- Povečanje kakovosti in vrednosti turistične dejavnosti
- Skladen in trajnosten razvoj turizma

Razvojni cilji:

1. Učinkovito upravljanje s turistično destinacijo
2. Skupna športna infrastruktura
3. Obogatena in dostopna turistična infrastruktura s področja kulture
4. Inovativna in celovita ponudba doživetij za strateške tržne segmente
5. Celovita in bogata dopolnilna ponudba
6. Razvoj človeških virov na področju turizma
7. Optimizacija nastanitvenih kapacitet
8. Izboljšava infrastrukture mobilnosti
9. Optimizacija trženja in prodaje
10. Trajnost, sobivanje z okoljem in prilagajanje podnebnim spremembam

2.5 Strategija razvoja kulture

Strateški cilji:

- Kultura kot razvojni dejavnik mesta
- Nova Gorica kot pomembno umetniško in ustvarjalno središče
 - o Celostno prostorsko načrtovanje somestja
- Regijsko žarišče znanja
- EPK 2025 in njena zapuščina
 - o Sistematična ureditev upravljalvske, kadrovske in programske zapuščine EPK 2025 ter obstoječih zavodov
 - o Urbana regeneracija skupnega čezmejnega območja (EPK distrikt) ter celovit načrt upravljanja z infrastrukturo ključnih deležnikov (MONG, UNG, Slovenske železnice)
- Infrastrukturni projekti na področju kulture
 - o Kulturno-prostorski manifest z mapiranjem potencialnih objektov za kulturno dejavnost
 - o Preverba možnosti za prostorsko širitev Pokrajinskega arhiva Nova Gorica
 - o Obnova vile Bartolomei
 - o Obnova gradu Kromberk
- Strateški cilji z ukrepi na posameznih področjih kulturnih dejavnosti (uprizoritvene umetnosti, glasbene umetnosti, kulturna dediščina, vizualne umetnosti, intermedijske umetnosti, knjiga in založništvo, knjižnična dejavnosti in bralna kultura, film, mediji, nevladne organizacije in ljubiteljska kultura)
- Drugi strateški cilji

2.6 Programski dokument na področju terciarnega izobraževanja na Goriškem

Programske usmeritve:

1. Vzpostavitev univerzitetnega kampusa

Vzpostavitev območja, kjer bi se na enem mestu združili visokošolski programi, raziskave ter bivanje študentov in raziskovalcev.

2. Dejavnosti povezovanja terciarnega izobraževanja, inovacij, raziskovanja z lokalnimi gospodarskimi in drugimi organizacijami s ciljem spodbujanja napredka obstoječih in novih podjetij na osnovi znanja in novih tehnologij.

3. Dejavnosti vzpostavljanja Goriške kot mednarodno atraktivne destinacije za študij in raziskovanje.

2.7 Strategija športa – GO šport

Strateški cilji, strateške usmeritve in uresničevanje strategije

1. šport za vse

- Povečati število vključenih prebivalcev v organizirane programe športa za 20 %.
- V prostočasnih programih športa po pouku povečati udeležbo otrok in mladih za 30 %.
- Izboljšati gibalno učinkovitost otrok in mladine za 10%.

2. tekmovalni športi

- Povečati število športnikov v mladinskih kategorijah za 15 odstotkov.
- Na drugih velikih mednarodnih članskih tekmovanjih bodo športniki osvojili vsaj 5 medalj.
- Vsaj en vrhunski športnik osvoji olimpijsko medaljo.
- Vsaj 2 ekipe v športih z žogo uspešni na državni in mednarodni ravni.

3. športni objekti

- Na podežlju razviti najmanj 3 centre športa za vse v naravi.
- Obnoviti obstoječe športne objekte v mestu in na podežlju.
- Zgraditi novo večnamensko športno dvorano s kapaciteto do 5.000 gledalcev.
- V mestu in na podežlju obnoviti in postaviti skupno 10 otokov športa za vse.
- Obnoviti kajakaški center.
- Zgraditi nov športni park.
- Zgraditi vadbeni center za borilne športe.

2.8 Strategija za starejše MONG 2022- 2026

S strategijo za starejše v Mestni občini Nova Gorica želimo **starejšim občanom** omogočiti **čim daljše in kvalitetnejše življenje v tretjem življenjskem obdobju**. Strategija za starejše v Mestni občini Nova Gorica je skladna z Resolucijo o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2022–2030 (v nadaljevanju: Resolucija).

Resolucija zasleduje **splošni cilj**, in sicer izboljšanje kakovosti življenja posameznikov in družin ter krepitev družbene povezanosti, medsebojno solidarnost in socialno vključenost vseh skupin prebivalstva.

Poleg splošnega cilja določata še **tri ključne cilje**:

- zmanjšanje tveganja revščine in povečanje socialne vključenosti socialno ogroženih in ljudi, ki živijo v ranljivih situacijah ter kontekstih,
- izboljšanje razpoložljivosti in pestrosti ter zagotavljanje dostopnosti in dosegljivosti storitev in programov,
- vzpostavljanje pogojev za delovanje in krepitev kakovosti ter razvoja socialnega varstva.

Prednostne usmeritve in področni cilji:

1. Ustvarjanje kakovostnega bivalnega okolja za aktivno staranje
 - o Bivalni in namestitveni objekti
 - o Stanovanjski objekti v zasebni lasti in gospodarjenje s stanovanji

- o Objekti za institucionalno varstvo
- o Zunanje površine, zdravo in ljudem prijazno okolje
- o Mobilnost starejših
- 2. Izboljšanje zdravstvenega stanja starejših oseb
 - o Izboljšanje zdravstvenega stanja
 - o Povečanje digitalne pismenosti
- 3. Socialno varstvo in vključevanje starejših v družbeno življenje
- 4. Zmanjšanje tveganja revščine
 - o Prostovoljstvo kot družbena vrednota
 - o Krepitev solidarnosti in povezanosti med generacijo
 - o Humanitarno čezmejno delovanje
 - o Informiranje in ozaveščanje starejših o možnih pomočeh

3 Strokovne podlage za novo generacijo prostorskih aktov

3.1 Poročilo o prostorskem razvoju Mestne občine Nova Gorica, november 2021

Na podlagi Zakona o urejanju prostora je poročilo o prostorskem razvoju podlaga za pripravo izhodišč in sklepa za pričetek sprememb in dopolnitev novih prostorskih aktov občine. Pri tem zakon občine obvezuje, da morajo poročilo o prostorskem razvoju pripraviti vsake 4 leta, s čemer se vsaj okvirno vzpostavlja sistem spremljanja stanja v prostoru. Vsebine, ki jih mora poročila o prostorskem razvoju vsebovati so zakonsko opredeljene.

Cilj poročila je bil izdelati ničelno poročilo o stanju v prostoru na podlagi stanja v prostoru ter veljavnih prostorskih aktov in glede na opredelitve, cilje in ukrepe iz nadrejenih evropskih, državnih in regijskih strategij, programov in drugih aktov ter sektorskih planov.

Poročilo prostorskega razvoja občine obsega poglavja analize in ocene stanja v prostoru po štirih temeljnih sklopih. Ti so nadalje razdeljeni na več vsebinskih področjih pomembnih za analizo stanja in teženj oziroma oceno prostorskega razvoja občine:

1. Poselitev
 - Demografija
 - Gospodarstvo
 - Centralne dejavnosti
 - Naselja in razpršena poselitev
2. Krajina in varstvo naravnih virov
 - Kulturna krajina
 - Ohranjanje narave
 - Varstvo kulturne dediščine
 - Varstvo kmetijskih zemljišč
 - Varovanje in funkcije gozdov
 - Varstvo vodnih virov
 - Vodna in priobalna zemljišča
 - Varstvo drugih naravnih virov
 - Varstvo pred naravnimi nesrečami
3. Obvezna občinska gospodarska javna infrastruktura
 - Prometna infrastruktura
 - Vodooskrba

- Odvajanje in čiščenje odpadnih vod
- Energetska infrastruktura
- Telekomunikacijska infrastruktura

4. Zemljiška politika

- Komunalni prispevek
- Nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča

V osnovi je poročilo sestavljeno iz pregleda strateških ciljev države, regije in občine, ki so pomembni za prostorski razvoj občine, analize stanja in teženj, vrednotenja stanja v odnosu do zastavljenih ciljev občine po posameznih področjih. Izvedena je podrobna analiza izvajanja občinskih prostorskih aktov (predvsem analiza sprejetih in veljavnih izvedbenih občinskih prostorskih aktov (OPN, OPPN, PPIP). Pri tem pa so podane usmeritve in priporočila za pripravo strokovnih podlag in za nadgradnjo veljavnih prostorskih aktov občine (predvsem identifikacija ključnih problemov v prostoru, usmeritve za pripravo novih ali posodobitev obstoječih strokovnih podlag za posamična vsebinska področja).

V analizi stanja in trendov je bila izdelana tudi primerjava z izbranimi primerljivimi oz. konkurenčnimi občinami, ki so bile izbrane na podlagi več kriterijev, kot so: statistični kazalniki (prebivalstvo, zaposlenost, višina plač, gostota cestnega omrežja, indeks delovne mobilnosti, pozidane površine na prebivalca, stanovanja, gradbena dovoljenja, itd.), geografska lega, vloga občine oz. Mesta v omrežju naselij na državni ravni, regijska pripadnost in bližina državne meje ter zaposlitvenih središč v tujini, glede na oddaljenost od večjih razvojnih središč, predvsem Ljubljane in drugih nacionalnih središč, število naselij in poselitvena tipologija. Izbrane občine za primerjavo, potrjene tudi s strani MONG so bile: občina Ajdovščina, Mestna občina Koper, Mestna občina Kranj, Mestna občina Novo mesto, Mestna občine Murska Sobota, Občina Postojna, Občina Sežana, Mestna občina Slovenj Gradec, Občina Šempeter - Vrtojba.

Del poročila je tudi poglavje, ki ozemlje Mestne občine Nova Gorica obravnava kot enoto čezmejnega središča, somestje Nove Gorice, Gorice in Šempetra-Vrtojbe, zato je bila v analizo vključena še Goriška pokrajina (ital. Provincia di Gorizia), kot prostorska enota širšega območja čezmejnega somestja ter občina Gorica (ital. Comune di Gorizia), kot prostorska enota ožjega območja obravnave.

Povzetek analize in ocene stanja po temeljnih sklopih

Demografija

Mestna občina Nova Gorica se sooča z izrazitimi demografskimi izzivi, saj število prebivalcev dolgoročno upada, prebivalstvo pa se hitro stara. Kljub rahlemu prirastu zaradi priseljevanja iz tujine je bilo leta 2020 v občini manj prebivalcev kot leta 2010. Negativni naravni prirast, upad števila rojstev in odseljevanje, zlasti mladih, poslabšujejo starostno strukturo prebivalstva, kar se kaže v nadpovprečni starosti prebivalcev, visokem deležu starejših ter naraščajočem indeksu staranja. Posebej zaskrbljujoč

je upad števila otrok, zato bo za ohranitev demografske vitalnosti občine potrebno spremljanje trendov ter ukrepi za izboljšanje zaposlitvenih, stanovanjskih in bivalnih pogojev. Znotraj občine so opazne tudi prostorske razlike, saj prebivalstvo upada predvsem v severnem zaledju in nekaterih osrednjih naseljih, medtem ko rast beležijo nekatera okoliška naselja z bolj kakovostnim bivalnim okoljem.

Gospodarstvo

Mestna občina Nova Gorica ostaja pomembno regionalno zaposlitveno središče z več delovnimi mesti kot delovno aktivnimi prebivalci, vendar njen gospodarski pomen v zadnjih letih nekoliko upada. Po

posledicah gospodarske krize in epidemije gospodarstvo stagnira, čeprav ostaja stopnja delovne aktivnosti visoka, brezposelnost pa se zmanjšuje. Gospodarska struktura je raznolika, z večjim poudarkom na storitvenih dejavnostih, vendar občini primanjkuje izrazite nosilne gospodarske panoge. Pozitivni trendi se kažejo v rasti števila podjetij in samostojnih podjetnikov, medtem ko plače ostajajo nekoliko pod slovenskim povprečjem. Občina ima pomembno vlogo pri dnevnih delovnih migracijah iz širše regije, hkrati pa so razpoložljive površine za gospodarski razvoj že večinoma zapolnjene, zato bo za nadaljnji razvoj ključnega pomena zagotavljanje novih poslovnih območij in delovnih mest z višjo dodano vrednostjo. Turizem predstavlja dodatno razvojno priložnost, zlasti na področju igralniškega, športno-rekreacijskega in sonaravnega turizma, čeprav ga je epidemija močno prizadela.

Centralne dejavnosti

Omrežje naselij in centralnih funkcij v Mestni občini Nova Gorica je načeloma ustrezno razvito, pri čemer kot osrednje središče izrazito izstopa Nova Gorica z dobro razvitimi oskrbnimi, storitvenimi in upravnimi dejavnostmi. Medtem se opremljenost z osnovnimi funkcijami v zalednih in podeželskih naseljih postopoma zmanjšuje, zato bo v prihodnje pomembno ohraniti obstoječo raven storitev ter izboljševati športno-rekreacijsko in zeleno infrastrukturo. Na področju predšolskega in osnovnošolskega izobraževanja so zmogljivosti trenutno zadostne in glede na demografske trende niso pričakovane večje potrebe po širitvah. Večje izzive predstavlja skrb za starejše, saj obstoječi kapaciteti domov za starejše zaradi staranja prebivalstva in širšega regionalnega povpraševanja ne zadostujeta v celoti, zato bo v prihodnje potrebno povečanje zmogljivosti in prilagoditev oskrbe potrebam vse številčnejše starejše populacije.

Naselja in razpršena poselitve

Analiza poselitve kaže, da je prostorski razvoj Mestne občine Nova Gorica v splošnem usklajen z zastavljenimi cilji, pri čemer prevladujejo stanovanjske površine, pomemben delež pa zavzemajo tudi centralne dejavnosti, zelene površine in infrastruktura. Poselitev je pretežno skoncentrirana v osrednjem urbanem območju Nove Gorice, Kromberka in Solkana, kjer se nahaja tudi največ prostih stavbnih zemljišč. Kljub obstoječim rezervam je nepozidanih zemljišč razmeroma malo, zlasti za razvoj centralnih in proizvodnih dejavnosti, kar lahko predstavlja omejitev za nadaljnji gospodarski razvoj. Občina ima sicer še določene možnosti za stanovanjsko gradnjo, vendar je ključni izziv aktivacija obstoječih prostorskih rezerv in njihova boljša razporeditev glede na razvojne potrebe. Analiza zato izpostavlja potrebo po prilagoditvah prostorskega načrtovanja, zagotavljanju novih površin za razvoj ter vzpostavitvi stalnega spremljanja poselitvenih trendov kot podlage za dolgoročno usmerjanje prostorskega razvoja občine.

Krajina in varstvo naravnih virov

Prostor Mestne občine Nova Gorica zaznamujejo številni varstveni režimi, ki hkrati predstavljajo omejitve za razvoj in priložnosti za trajnostno rabo prostora. Analiza kaže, da se raba prostora razmeroma intenzivno spreminja, vendar spremembe zaenkrat ne povzročajo bistvenih posegov v

podobo kulturne krajine. Opazno je predvsem prestrukturiranje kmetijskih površin in trajnih nasadov, medtem ko večjega opuščanja kmetijske dejavnosti ni zaznati. Pomemben delež občinskega ozemlja je vključen v režime varstva narave, kmetijskih zemljišč, vodnih virov in območij požarne ogroženosti, kar pomembno vpliva na prostorsko načrtovanje. Občina mora zato pri nadaljnjem razvoju zagotavljati usklajevanje razvojnih potreb z varstvenimi zahtevami, preprečevati nepremišljene posege v prostor,

ohranjati kulturno krajino ter dosledno upoštevati omejitve, povezane z varovanimi območji, poplavno ogroženostjo in vodnimi zemljišči.

Obvezna občinska gospodarska javna infrastruktura

Stanje komunalne opremljenosti v Mestni občini Nova Gorica je na splošno dobro, vendar zaradi razpršene poselitve občina nosi razmeroma visoke stroške izgradnje in vzdrževanja gospodarske javne infrastrukture. Analiza ugotavlja, da načrtovanje komunalne opreme ni dovolj povezano s prostorskim načrtovanjem in razvojem stavbnih zemljišč, čeprav bi moralo slednje predstavljati temelj za načrte opremljanja in izvajanje zemljiške politike. Prav tako se podrobno načrtovanje z občinskimi podrobnimi prostorskimi načrti izvaja le delno. Za učinkovitejši prostorski razvoj bi bilo potrebno tesneje povezati strateško in izvedbeno načrtovanje komunalne infrastrukture s prostorskim planiranjem ter zagotoviti zadostne zaloge vnaprej pripravljenih in komunalno opremljenih stavbnih zemljišč, kar bi predstavljalo pomembno razvojno in konkurenčno prednost občine.

Zemljiška politika

Na področju finančnih ukrepov zemljiške politike Mestna občina Nova Gorica uporablja različne instrumente, pri čemer analiza izpostavlja predvsem komunalni prispevek in nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča (NUSZ). Višina komunalnega prispevka je ocenjena kot ustrezna, vendar ostaja vprašanje, ali v celoti zagotavlja finančno vzdržnost komunalnega opremljanja, saj predstavlja enega ključnih namenskih virov za razvoj infrastrukture. Hkrati bi ga občina lahko učinkoviteje uporabljala tudi kot instrument usmerjanja prostorskega razvoja. Analiza NUSZ kaže, da so obremenitve za stanovanjske in poslovne površine v primerjavi s podobnimi mestnimi občinami razmeroma nizke, kar lahko spodbuja priseljevanje prebivalcev in gospodarsko dejavnost, vendar zmanjšuje prihodkovni potencial občine. Zato je smiselno, da občina višino NUSZ ponovno preuči z vidika svojih razvojnih ciljev, konkurenčnosti gospodarstva ter učinkovitega izvajanja zemljiške politike.

3.2 Analiza in simulacija demografskega razvoja za pripravo strateških in razvojnih dokumentov Mestne občine Nova Gorica, september 2024

Analiza demografskega razvoja na ravni Goriške regije, območja nekdanje občine Nova Gorica in Mestne občine Nova Gorica kaže na dolgoročne trende zmanjševanja števila prebivalcev, staranja prebivalstva ter upadanja deleža delovno aktivnih. Kljub temu da priseljevanje, predvsem iz tujine, deloma blaži negativni naravni prirast, projekcije do leta 2050 napovedujejo nadaljnji upad prebivalstva, ocenjen na približno 10 %, ter izrazito zmanjšanje delovno aktivnega prebivalstva. Analiza potrjuje tudi velike razlike med občinami in posameznimi krajevnimi skupnostmi, kjer nekatera območja še beležijo rast, medtem ko se predvsem podeželska in težje dostopna območja praznijo. Hkrati se v vseh analiziranih območjih povečuje delež starejšega prebivalstva, zlasti starejših od 75 let, kar bo pomembno vplivalo na potrebe po storitvah in infrastrukturi. Ugotovitve poudarjajo nujnost načrtovanja razvojnih in prostorskih ukrepov na podrobnejši lokalni ravni, saj občinska povprečja pogosto prikrivajo izrazite razlike med posameznimi naselji in krajevnimi skupnostmi.

3.3 Analiza ključnih gospodarskih sektorjev, november 2024

Analiza ključnih gospodarskih sektorjev Mestne občine Nova Gorica (MONG), ki jo je novembra 2024 pripravila Severno Primorska gospodarska zbornica, predstavlja podlago za pripravo strateških usmeritev gospodarskega razvoja Goriške do leta 2030. Namen raziskave je bil pridobiti poglobljen vpogled v trenutno stanje gospodarstva, ključne razvojne ovire, potrebe podjetij in potenciala za rast.

Ugotovitve naj bi služile kot osnova za pripravo razvojnih programov, prostorskega načrtovanja, investicijske politike ter ukrepov za izboljšanje poslovnega okolja.

Raziskava temelji na spletni anketi, izvedeni med avgustom in septembrom 2024, v kateri je sodelovalo 61 podjetij različnih velikosti in dejavnosti. Čeprav vzorec ni popolnoma reprezentativen, daje dober vpogled v razmišljanja in potrebe podjetij, ki delujejo na območju Goriške.

Struktura gospodarstva

Anketa potrjuje, da gospodarstvo Goriške temelji predvsem na mikro in malih podjetjih:

- 59 % podjetij ima do 10 zaposlenih,
- 33 % jih zaposluje med 11 in 50 oseb,
- le 8 % podjetij je srednje velikih.

Večina anketiranih podjetij ustvarja relativno skromne dobičke, saj jih 66 % dosega do 50.000 EUR letnega dobička. Gospodarska struktura je raznolika, med pogostejše zastopane dejavnosti pa so informacijske tehnologije, trgovina, gostinstvo, gradbeništvo in različne storitvene dejavnosti.

Trenutno stanje gospodarstva

Podjetja svoje poslovanje večinoma ocenjujejo pozitivno:

- 59 % ga ocenjuje kot dobro ali zelo dobro,
- 26 % kot povprečno,
- manj kot 10 % kot slabo.

Po drugi strani pa je splošna ocena gospodarskih razmer precej manj optimistična. Kar 44 % podjetij meni, da so se razmere v primerjavi s prejšnjim letom poslabšale, le 8 % pa jih zaznava izboljšanje.

To kaže na zanimiv paradoks: posamezna podjetja so s svojim poslovanjem večinoma zadovoljna, vendar zaznavajo širše gospodarsko okolje kot manj ugodno.

Ključni izzivi podjetij

Najpogostejše izpostavljene težave so:

- pomanjkanje usposobljene delovne sile (68 %),
- visoki stroški poslovanja (54 %),
- regulativne ovire (21 %),
- omejen dostop do financiranja (20 %),
- pomanjkanje povpraševanja (20%).

Pogosto so omenjene tudi težave s pomanjkanjem poslovnih in proizvodnih prostorov, zemljišči za širitev ter počasnimi upravnimi postopki.

Podpora lokalne skupnosti

Med najbolj kritičnimi ugotovitvami raziskave je ocena podpore lokalne skupnosti. Nobeno podjetje podpore občine ni ocenilo kot zelo dobre:

- 39 % podjetij jo ocenjuje kot slabo ali zelo slabo,
- 36 % kot povprečno,
- le četrtnina kot dobro.

Podjetja opozarjajo predvsem na dolgotrajne administrativne postopke, dolgotrajno pridobivanje dovoljenj, počasno urejanje prostorskih aktov, pomanjkanje zemljišč za razvoj in premalo odzivnosti lokalnih institucij.

Potrebe podjetij in razvojne priložnosti

Za nadaljnji razvoj podjetja najbolj potrebujejo:

- finančno pomoč (47 %),
- povezovanje in mreženje (39 %),
- izobraževanje in usposabljanje (37 %),
- pravno svetovanje (24%),
- tehnološko podporo (20%).

Priložnosti za rast

Kar 65 % podjetij vidi razvojne priložnosti na Goriškem. Največ potenciala prepoznava v:

- informacijskih tehnologijah,
- visokotehnoloških dejavnostih,
- turizmu in gostinstvu,
- proizvodnji,
- gradbeništvu,
- mednarodnem povezovanju,
- trgovini.

Kot prednosti območja izpostavljajo bližino Italije, kakovost življenja ter možnosti za razvoj butičnega turizma, potencial za privabljanje tujih investicij in digitalizacijo gospodarstva.

Tretjina podjetij pa meni, da razvojne možnosti ostajajo omejene zaradi pomanjkanja zemljišč, poslovnih con, podpore lokalnih oblasti, administrativnih ovir, majhnega trga in nizke kupne moči.

Infrastruktura in prostorske potrebe

Največja infrastrukturna pomanjkljivost so prometne povezave:

- 49 % podjetij kot ključno oviro navaja neustrezne ceste.

Podjetja opozarjajo tudi na pomanjkanje:

- novih poslovnih con,
- parkirišč,
- komunalne opremljenosti,
- širokopasovnega interneta,
- javnega prevoza in kolesarskih povezav,
- stanovanj za mlade strokovnjake.

Pogosta je ocena, da infrastrukturni razvoj ne sledi potrebam gospodarstva in da občina/regija zaostaja za primerljivimi območji.

Načrti za širitev podjetij in ovire pri širitvi

Polovica podjetij nima zadostnih poslovnih prostorov, 63 % pa jih načrtuje širitev v naslednjih petih letih. Najpogosteje potrebujejo skladišča, zemljišča za širitev, proizvodne prostore in pisarne.

Glavne ovire pri širitvi so:

- visoki stroški nepremičnin,
- pomanjkanje prostih in ustreznih zemljišč,
- dolgotrajni postopki sprejemanja prostorskih aktov.

Največji interes za širitev izkazujejo IT podjetja, proizvodna podjetja, trgovinska podjetja in gradbeni sektor.

Vloga JSMGG

Javni sklad malega gospodarstva Goriške pozna 68 % podjetij, vendar je dejanska uporaba njegovih storitev precej nižja. Najpogosteje podjetja uporabljajo mikrokredite, medtem ko so subvencije, garancije in izobraževanja manj zastopani.

Podjetja predlagajo:

- poenostavitev postopkov,
- boljše informiranje,
- širitev finančnih spodbud za razvoj, inovacije in trajnostne projekte.

Ključna priporočila

Analiza ugotavlja, da ima Goriška pomemben razvojni potencial, vendar ga omejuje več strukturnih težav. Za uspešen razvoj do leta 2030 so ključni naslednji ukrepi:

1. izboljšanje dostopa do usposobljene delovne sile,
2. zmanjšanje administrativnih ovir,
3. hitrejša prostorsko načrtovanje,
4. razvoj novih poslovnih in industrijskih con,
5. izboljšanje prometne, komunalne in digitalne infrastrukture,
6. več finančnih spodbud za podjetja,
7. tesnejše sodelovanje med občino, gospodarstvom in izobraževalnimi ustanovami.

Osrednje sporočilo analize je, da gospodarstvo na Goriškem ostaja razvojno naravnano in optimistično glede prihodnosti, vendar pričakuje bistveno bolj aktivno in razvojno usmerjeno podporo lokalnega okolja za uresničitev svojih razvojnih načrtov.

3.4 Analiza gospodarskega podpornega okolja, november 2024

Namen analize

Analiza obravnava delovanje gospodarskega podpornega okolja v Mestni občini Nova Gorica (MONG) in podaja predloge za vzpostavitev učinkovitejšega inovacijsko-podjetniškega ekosistema. Temeljno vprašanje je, kako bolje povezati podpirne institucije, organizacije znanja in gospodarstvo, da bi

podjetjem zagotovili celovito podporo in s tem spodbudili gospodarski razvoj ter ustvarjanje kakovostnih delovnih mest.

Dokument izhaja iz prepričanja, da dolgoročni razvoj občine temelji na močnem gospodarstvu, kakovostnih delovnih mestih, inovacijah in podjetništvu. Zato mora občina vzpostaviti pogoje, v katerih bodo institucije znanja, podporne organizacije, podjetja in drugi deležniki delovali usklajeno ter sledili skupnim razvojnim ciljem.

Ključne ugotovitve

Analiza ugotavlja, da inovacijsko-podjetniški ekosistem v MONG sicer obstaja, vendar deluje nepovezano, brez zadostne koordinacije in jasnih razvojnih usmeritev. Posamezne organizacije izvajajo številne kakovostne programe, vendar med njimi ni dovolj sodelovanja, zato celoten sistem ne dosegá pričakovanih učinkov. Posebej je izpostavljena šibka povezava med raziskovalno-razvojno dejavnostjo in gospodarstvom ter prevelika usmerjenost posameznih organizacij v lasten razvoj namesto v skupne cilje.

Dokument izpostavlja sedem ključnih razvojnih izzivov:

1. razvoj in privabljanje talentov,
2. krepitev raziskav, razvoja in inovacij,
3. spodbujanje nastajanja novih podjetij,
4. finančna podpora gospodarstvu,
5. razvoj infrastrukture,
6. oblikovanje jasnih razvojnih dokumentov,
7. učinkovito upravljanje in koordinacija deležnikov.

Obstoječe prednosti

MONG že razpolaga s pomembnimi razvojnimi viri. V podpornem okolju sodeluje več kot deset organizacij in približno sto strokovnjakov, letno pa je za podporne aktivnosti in finančne spodbude gospodarstvu namenjenih več milijonov evrov. Na voljo so številni programi, kot so dejavnosti Primorskega tehnološkega parka, Javnega sklada malega gospodarstva Goriške, Univerze v Novi Gorici, Območne obrtno-podjetniške zbornice in drugih organizacij.

Po oceni analize težava ni v pomanjkanju virov, temveč v njihovem razpršenem in premalo usklajenem delovanju. Zato analiza predlaga:

- strateško načrtovanje,
- boljše usmerjanje dejavnosti,
- prilagajanje programov dejanskim potrebam gospodarstva,
- učinkovitejšo porabo virov,
- sistematično spremljanje rezultatov.

Predlagana vizija razvoja

Predlagana vizija razvoja gospodarstva MONG temelji na štirih ključnih usmeritvah: trajnostni gospodarski razvoj, razvoj centra znanja, inovacij, visokotehnoloških podjetij, usmeritev v zelene in digitalne tehnologije ter kakovostna podpora podjetjem v vseh razvojnih fazah. Ključni razvojni cilji so:

- povečanje števila novih podjetij,
- privabljanje in zadrževanje talentov,
- rast inovativnosti in dodane vrednosti,
- razvoj novih gospodarskih dejavnosti,
- revitalizacija degradiranih urbanih območij za gospodarsko uporabo.

Predlagani ukrepi

Analiza predlaga pet ključnih korakov za vzpostavitev učinkovitega ekosistema.

1. Vzpostavitev partnerstva deležnikov

Vse ključne institucije naj oblikujejo formalno partnerstvo, v katerem bodo jasno opredeljene njihove vloge, odgovornosti in prispevki k skupnim razvojnim ciljem.

2. Oblikovanje enotnega sistema podpornih mehanizmov

Podpora mora biti prilagojena celotnemu življenjskemu ciklu podjetja – od razvoja podjetniške ideje in ustanovitve podjetja do njegove rasti, internacionalizacije in nadaljnjega razvoja. V središče vseh aktivnosti mora biti postavljeno inovativno in produktivno podjetništvo.

3. Večletno načrtovanje razvoja gospodarstva

MONG naj pripravi večletni načrt razvoja gospodarstva s prioriteta, na podlagi katerega bodo posamezni deležniki pripravljali svoje letne programe dela. To bo omogočilo boljše usklajevanje aktivnosti in učinkovitejšo porabo sredstev.

4. Razvoj infrastrukture

Poleg prometne in komunalne infrastrukture je treba razvijati tudi raziskovalno infrastrukturo, podjetniške inkubatorje, coworking prostore ter poslovne in industrijske cone. Infrastruktura mora biti načrtovana skladno s potrebami gospodarstva.

5. Spremljanje rezultatov

Občina mora redno spremljati doseganje zastavljenih ciljev, analizirati potrebe gospodarstva in po potrebi prilagajati razvojne ukrepe ter podporne programe.

Vloga Mestne občine Nova Gorica

Osrednje sporočilo dokumenta je, da mora MONG prevzeti bistveno bolj aktivno razvojno vlogo. Ker se ekosistem trenutno nahaja v začetni fazi razvoja, je potrebno centralizirano vodenje in koordinacija vseh deležnikov. Naloge občine naj vključujejo:

- strateško načrtovanje razvoja gospodarstva,
- usklajevanje deležnikov,
- zagotavljanje pogojev za razvoj infrastrukture,
- razporejanje finančnih virov,
- spremljanje rezultatov,
- promocijo gospodarstva in podjetništva.

Dokument poudarja, da gospodarstvo ne sme biti le eno izmed razvojnih področij občine, temveč mora postati ena njenih osrednjih razvojnih prioritet.

Predlagani prvi koraki

Za začetek vzpostavitve učinkovitega sistema analiza predlaga naslednje aktivnosti:

1. MONG prevzame koordinacijo deležnikov.
2. Pripravi večletni razvojni načrt gospodarstva.
3. Deležnike usmeri v oblikovanje letnih operativnih programov.
4. Poskrbi za usklajenost vseh programov.
5. Na podlagi skupnih prioritet razporedi finančne vire.
6. Spremlja rezultate in prilagaja ukrepe dejanskim potrebam gospodarstva.

Zaključek

Analiza ugotavlja, da ima Nova Gorica ustrezne organizacijske, strokovne in finančne potenciale za razvoj močnega inovacijsko-podjetniškega ekosistema, vendar ti trenutno niso dovolj povezani. Ključ do uspeha ni ustanavljanje novih institucij, temveč boljše sodelovanje, skupno načrtovanje in učinkovita koordinacija obstoječih deležnikov. MONG mora prevzeti aktivno vodilno vlogo ter vzpostaviti sistem, ki bo podpiral razvoj podjetništva, inovacij in gospodarstva ter prispeval k ustvarjanju kakovostnih delovnih mest in dolgoročni konkurenčnosti občine